

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

JAARVERSLAG 2016

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. PROGRAMMA'S	4
Cultuureducatie met Kwaliteit.....	4
Matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit.....	4
Professionalisering Cultuuronderwijs Primair Onderwijs	5
Impuls muziekonderwijs	6
Kinderen Maken Muziek	7
Cultuureducatie in het vmbo	7
Talentontwikkeling en Manifestaties.....	8
Talentontwikkeling en Manifestaties	9
Professionalisering Erfgoedmanifestaties	10
Urban arts talent.....	10
Talent en Festivals	11
Versterking Actieve Cultuurparticipatie.....	11
Kunstparticipatie.....	12
Immaterieel Erfgoed	13
Ouderenparticipatie	14
Jij maakt het mee	16
Internationale programma's	17
Nederland-Duitsland: Jonge Kunst	17
Tandem Cultuurparticipatie	18
Long Live Arts	18
Talentontwikkeling en Manifestaties	18
Dutch Cultural Manifestations Abroad (DCMA).....	18
HOBRA	18
Overige bijdragen	19
3. FINANCIËN	19
Financiële positie	19
Risicomanagement	19
Financieel overzicht 2013 – 2016.....	20
Financieel kader	21
Bestemmingsfonds OCW.....	22
4. COMMUNICATIE	23
5. HET FONDS	24
Organisatiestructuur.....	24
Werkwijze	24
Aanvragen	24

Procedure	24
Bezwaar en beroep	24
ICT	25
Adviseurs	25
Samenwerking	25
Governance Code Cultuur	25
Integriteit	25
Raad van Toezicht	26
Bestuur en medewerkers	26
6. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	28
7. BESLUIT	28
8. JAARREKENING 2016	29
9. BIJLAGEN	2946
Bijlage 1 Samenstelling Fonds	46
Bijlage 2 samenwerking Rijkscultuurfondsen	50
Bijlage 3 The Art of Impact	52
Bijlage 4 Lijst gehonoreerde projecten 2016	54
Bijlage 5 Lijst bijeenkomsten	62

1. INLEIDING

Met dit jaarverslag sluit het Fonds voor Cultuurparticipatie zijn tweede beleidsperiode af. In de afgelopen vier jaar hebben tienduizenden docenten, vrijwilligers en kunstenaars, amateurs én professionals - met enthousiasme en toewijding gewerkt aan een inspirerend cultureel klimaat in ons land, vaak tegen de druk van de nog lopende bezuinigingen in. Dit jaarverslag markeert tegelijk het begin van een nieuwe beleidsperiode. We zijn zeer gemotiveerd om ook in de komende jaren ons motto voortdurend waar te maken: Cultuur maakt iedereen.

Er is tussen 2013 en 2016 veel gebeurd op ons werkterrein. We hebben met onze subsidies bij kunnen dragen aan de verdere ontwikkeling en promotie van kunst-, cultuur- en erfgoedbeoefening in de vrije tijd én op school. Door de basisscholen is – samen met culturele partners – met succes gewerkt aan de kwaliteit van cultuureducatie. Dat is hard nodig voor de toekomst van Nederland. Onderwijs in kunst en cultuur geeft kinderen de sleutel tot het grenzeloze rijk van de verbeelding. Ze geven gereedschap om je op 1001 manieren te kunnen uiten. Om zin en betekenis te geven, om kritisch naar jezelf en de wereld te leren kijken, en om je creatieve vaardigheden tot bloei te brengen.

Cultuureducatie helpt óók om je te kunnen verplaatsen in de wereld van een ander. In een samenleving waarin veel groepen de afgelopen jaren verder verwijderd geraakt zijn van elkaar, wint dat vermogen tot empathie en verbinding alleen maar aan belang.

We blikken terug op een beleidsperiode waarin de landelijke politiek grote prioriteit aan cultuureducatie heeft gegeven. Maar het Rijk kan het niet alleen. Zonder goede samenwerking met de gemeenten en provincies kan onze opdracht niet slagen. We kijken dan ook uit naar de voortzetting van Cultuureducatie met kwaliteit in 2017-2020, opnieuw op basis van bestuurlijke afspraken van de minister met de andere overheden.

We rekenen erop dat een volgend kabinet bij de voorgenomen herziening van de curricula voor primair en voortgezet onderwijs het belang van goed cultuuronderwijs zal blijven steunen. Zodat ook toekomstige generaties het plezier leren kennen van zélf muziek maken, theater spelen of dansen. En zodat jongeren op kunnen groeien met een rijke culturele bagage in een Nederland waar ruimte is voor ieders verhaal.

Cultuur maakt iedereen. Jong en oud. In de afgelopen jaren hebben we kunnen bijdragen aan de terugkeer van muziek op het schoolrooster, maar ook aan mooie en vaak ontroerende projecten waarin ouderen de kans kregen ook hún verhaal voor het voetlicht te brengen.

Er kwamen in onze projecten en programma's nog veel meer mensen langs die hun verhaal wilden doen. Trots zijn we op de boost voor nieuwe toepassingen van eeuwenoude ambachten, of de vele cultuurmakers die hun weg naar onze regelingen hebben gevonden maar ook op de krachtige voortzetting van de urban arts. Nederland is divers en eigen, dat willen we laten zien. Er is zoveel talent in dit land. De evaluaties van regelingen uit de afgelopen periode gebruiken we als input voor aanpassingen in de nieuwe periode zodat we nog beter in staat zijn in te spelen op de behoeften van het veld. We werken daarbij met kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. In het nieuwe beleidsplan hebben we - mede naar aanleiding van de aanbeveling van de visitatiecommissie - al onze activiteiten consequent ondergebracht in een geheel van programma's, voorzien van doelen, instrumenten en kwalitatieve en kwantitatieve resultaten. Mede dankzij de matchingregeling Cultuureducatie met Kwaliteit maar ook via de overige regelingen blijven we actief in alle delen van het land. Een overzicht van de regionale spreiding van onze subsidies over de afgelopen vier jaar hebben we aan dit verslag toegevoegd.

Met veel plezier werkten we in de afgelopen jaren intensief samen met een veelheid aan partners: culturele en maatschappelijke organisaties, het kennisinstituut LKCA, Oranje Fonds, VSBfonds, Stichting RCOAK, Fonds Sluyterman van Loo, Prins Bernhard Cultuurfonds, de publieke cultuurfondsen en onze opdrachtgever, het ministerie van OCW. Die partnerschappen zetten we voort en breiden we uit. Ook op lokaal niveau willen we meer partners vinden zodat we nog dichterbij de initiatieven komen te staan.

We zijn klaar voor de nieuwe beleidsperiode. Cultuur maakt iedereen.

2. PROGRAMMA'S

Cultuureducatie met Kwaliteit

Op 8 december 2016 werd met een grote conferentie in Den Bosch de afsluiting gemarkeerd van de eerste periode van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Vier jaar lang is er door culturele instellingen, basisscholen, gemeenten en provincies gewerkt aan een stevige plek voor kunst en cultuur in het onderwijsprogramma van de scholen. Tijdens de conferentie werden voorbeelden uit alle delen van het land met elkaar uitgewisseld. De conferentie was een co-productie van het Fonds met Kunstbalie, de provinciale instelling voor kunsteducatie en kunstbeoefening in Brabant. Hier zet het Fonds sterk op in: samenwerking met gemeenten en provincies in de matchingregeling ligt aan de basis van het succes van Cultuureducatie met kwaliteit. Minister Bussemaker heeft per brief van 23 november 2016 de kamer geïnformeerd en vastgesteld dat de aanpak succesvol is: 'De samenwerking tussen scholen en culturele instellingen leidt tot beter cultuuronderwijs en met name tot meer kennis en vaardigheden bij de leerlingen'. Voorheen kwam ook een omslag tot stand in het culturele veld. Van een aanbodgerichte aanpak schakelden steeds meer instellingen over op een werkwijze waarin de vraag van de scholen het vertrekpunt is. Co-teaching en co-creatie zijn woorden die passen bij een steeds meer gangbare lespraktijk waarin scholen en culturele instellingen samen vorm geven aan goed cultuuronderwijs.

Onder het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) valt ook de samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds gericht op het VMBO en de samenwerking met het Oranje Fonds onder de noemer Kinderen Maken Muziek. Daarnaast maken sinds 2015 twee aanvullende projectenregelingen deel uit van het programma: de Impuls Muziekonderwijs en Professionalisering Cultuuronderwijs. Beide regelingen werden fors overvraagd. In 2016 werd een incidentele subsidie verleend aan het Leerorkest voor hun instrumentendepot en aan Curaçao voor het starten van een pilot met een eigen Leerorkest.

Cijfers in tabel: deelregelingen 2016¹

Subsidierегeling	Aangevraagd (Aantal)	Aangevraagd (Bedrag)	Gehonoreerd (Aantal)	Gehonoreerd (Bedrag)
Professionalisering Cultuuronderwijs PO	65	€ 8.226.369	23	€ 2.740.231
Impuls Muziekonderwijs	932	€ 15.345.000	706	€ 11.620.000
Totaal Cultuureducatie	997	€ 23.571.369	729	€ 14.360.231

Matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit

In 2013 zijn 54 culturele instellingen gestart om samen met het onderwijs cultuureducatie duurzaam te verankeren in het primair onderwijs. 2016 was het laatste jaar voor deze projecten. De bijdrage van het Fonds (in totaal €10 miljoen per jaar) wordt gematcht door gemeenten en provincies. Het bereik van de stedelijke en regionale programma's is gestaag gegroeid. Op dit moment worden bijna 4000 scholen bereikt en ruim 500.000 leerlingen. Er zijn bijna 27.000 leraren en ruim 4000 educatief medewerkers bijgeschoold.

Het Fonds houdt zicht op de hoogte van de voortgang van de projecten via voortgangsgesprekken en de jaarlijkse verantwoording die de instellingen indienen. Ten behoeve van de al genoemde brief van de minister aan de kamer verrichtte het LKCA een review van de monitoronderzoeken die landelijk en regionaal zijn verricht. In de review concludeerde het LKCA dat het programma Cultuureducatie met Kwaliteit in de afgelopen vier jaar een grote boost heeft gegeven aan de kwaliteit van de cultuureducatie. Door de matchingregeling zijn scholen, culturele instellingen, gemeenten en provincies gestimuleerd om intensiever samen te werken en beter na te

¹ De in dit verslag opgenomen tabellen bevatten alleen de nieuwe toekenningen die in 2016 zijn gedaan. De cijfers in de tabellen zijn niet één op één aan te sluiten met de jaarrekening, vanwege een andere samenstelling van kosten in de jaarrekening.

denken over visie en doelen van cultuuronderwijs. Op een grote meerderheid van de scholen (bijna 85%) werken interne cultuuroördinatoren die helpen het draagvlak voor cultuureducatie op de school te verstevigen².

Toekomst

Naast de uitvoering van het programma 2013-2016 nam de voorbereiding van de uitvoering van een geactualiseerd programma voor de periode 2017-2020 een belangrijke plek in dit jaar. Nadat begin 2015 een externe commissie een positieve tussentijdse evaluatie van de regeling verrichtte, is in 2016 op basis van het werk van de commissie en in samenwerking met het ministerie en het LKCA het vervolg voorbereid. Naar aanleiding van de bestuurlijke ronde van het ministerie van OCW hebben alle gemeenten en provincies de intentie uitgesproken om deel te blijven nemen aan Cultuureducatie met Kwaliteit.

De aanbevelingen van de tussentijdse evaluatiecommissie en de bestuurlijke afspraken zijn de basis voor de Matchingsregeling 2017-2020. Hierbij ligt de nadruk enerzijds op het verdiepen van cultuureducatie op de scholen die reeds deelnemen en anderzijds op het bereiken van nieuwe scholen. Tot 17 oktober 2016 konden er aanvragen worden ingediend bij het Fonds. In totaal werden er 46 aanvragen ontvangen. Het aantal penvoerders is iets verlaagd door een gewijzigde werkwijze in enkele steden en provincies. Op 1 februari 2017 heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie 39 culturele instellingen laten weten dat het door hun aangevraagd subsidiebedrag binnen de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit is gehonoreerd. Dat betekent dat tussen 2017 en 2020 in heel Nederland scholen, culturele instellingen en gemeente of provincie in co-creatie gaan werken aan verbreding en verdieping van cultuuronderwijs voor kinderen op de basisschool. Bij zeven aanvragers is het adviestraject nog niet volledig afgerond. Zij krijgen voor 1 april 2017 uitsluitel.

Als startpunt voor hun nieuwe plan hebben alle lokale partners gereflecteerd op de activiteiten die zijn ontwikkeld in 2013-2016. Vervolgens hebben ze de activiteiten voor 2017-2020 vormgegeven. Naast de verplichting om de monitoring gestructureerd vorm te geven is het verplicht om aan kennisdeling te doen en samen te werken met pabo's en kunstvakonderwijs.

Ter voorbereiding op de nieuwe aanvraagronde werd op 1 juni 2016 de conferentie Cultuureducatie met Kwaliteit 'De Maakplaats' georganiseerd. Deze conferentie was primair gericht op penvoerders, direct betrokkenen en ambtenaren. Tijdens deze conferentie is voornamelijk aandacht besteed aan de vraag: 'hoe schrijf je een zo sterk mogelijk plan?' Op 8 december 2016 is in samenwerking met Kunstbalie de al genoemde grootschalige afsluitende conferentie Cultuureducatie met Kwaliteit 'Met open blik' georganiseerd. Tijdens deze conferentie stond het vieren en delen van de resultaten 2013-2016 centraal. Iedereen die binnen Cultuureducatie met Kwaliteit subsidie heeft ontvangen kon een voorstel indienen voor een programmaonderdeel. De dag werd door bijna 600 deelnemers bezocht en bestond uit bijna 60 deelsessies.

Alle projecten, nieuws en resultaten zijn te vinden op de programmawebsite www.cultuureducatiemetkwaliteit.nl.

"Ik vind het echt ontroerend als een kind echt iets van zijn eigenheid kan en mag laten zien. Daar gaat het vooral om bij Cultuureducatie" – Deelnemer conferentie.

Professionalisering Cultuuronderwijs Primair Onderwijs

Deze subsidieregeling biedt schoolbesturen en scholen ondersteuning in het professionaliseren van hun cultuuronderwijs. De grote hoeveelheid aanvragen voor deze subsidie liet zien dat hier grote behoefte aan was. Om tegemoet te komen aan deze vraag werd besloten het beschikbare budget te verhogen waardoor in 2016 23 projecten ondersteund konden worden.

Deze projecten zijn gericht op visieontwikkeling op cultuureducatie en de implementatie ervan op schoolniveau. Zowel schoolbestuurders, directies als leerkrachten zijn bij de professionaliseringstrajecten betrokken. Met de stappen die gezet worden kunnen cultuureducatieve activiteiten voor leerlingen structureel worden opgenomen in het schoolplan. Via de 23 projecten nemen iets meer dan 200 scholen deel. Bij deze

---

² Review Cultuureducatie met Kwaliteit: <http://www.lkca.nl/publicaties/publicaties-lkca/review-cultuureducatie-met-kwaliteit>

regeling waren schoolbesturen de aanvrager, deze keuze is mede voortgekomen uit de tussentijdse evaluatie van Cultuureducatie met Kwaliteit om het eigenaarschap van scholen met betrekking tot cultuureducatie te vergroten. Als onderdeel van de regeling is deelname aan een leernetwerk opgenomen zodat de opgedane kennis en ervaringen uitgewisseld kunnen worden. In 2016 vond een eerste bijeenkomst hierover plaats en in de komende jaren, gedurende de looptijd van de projecten, wordt dit onder begeleiding van adviseurs van de KPC groep vervolgd.

Impuls muziekonderwijs

Met vereende kracht wordt gewerkt aan goed muziekonderwijs op de basisscholen in Nederland. Nadat minister Bussemaker in oktober 2014 bekend maakte via het Fonds voor Cultuurparticipatie een bedrag van €25 miljoen beschikbaar te stellen voor dit doeleinde, is overal in het land actie ontstaan. De stichting Méér Muziek in de Klas zet zich in om een vergelijkbaar bedrag aan private middelen te werven en brengt met haar ambassadeurs het belang van het onderwerp landelijk onder de aandacht. Koningin Máxima is erevoorzitter van dit platform. Het Fonds geeft het subsidieprogramma voor de scholen vorm.

13 oktober 2015 is hiertoe de subsidieregeling Impuls Muziekonderwijs PO 2015-2020 opengesteld. Met deze regeling krijgt een substantieel aantal scholen (20-25% van alle basisscholen in 2020) de kans werk te maken van duurzaam, meer en beter muziekonderwijs. Per schoollocatie werd een aparte aanvraag ingediend, inclusief een samenwerkingsovereenkomst met een regionale culturele instelling, zoals een fanfare- of harmonieorkest, een conservatorium, muziekschool of pabo. De subsidie bedraagt, afhankelijk van het aantal leerlingen €10.000, €15.000 of €20.000 voor drie jaar; bedragen die de scholen matchen met een gelijk bedrag.

Van 2 november 2015 tot 1 april 2016 vond de eerste subsidieronde plaats. De activiteiten tot en met 31 december 2015 zijn verantwoord in het jaarverslag 2015. In de periode 1 januari tot en met 1 april 2016 is het grootste deel van de aanvragen binnengekomen. Aanvankelijk was er een budget beschikbaar van €5 miljoen voor de eerste ronde. Dit budget is, mede geïnspireerd door het grote aantal aanvragen, in maart verhoogd naar €11,75 miljoen, nadat de minister besloot het gereserveerde budget voor de derde ronde (2017) in deze eerste ronde beschikbaar te stellen. Deze verhoging maakte het uiteindelijk mogelijk om in deze subsidieronde van de 728 beoordeelde aanvragen er 542 te honoreren.

Op 1 oktober ging de tweede ronde van de subsidieregeling van start. Aanvragen kunnen tot uiterlijk 1 april 2017 worden ingediend, zolang het beschikbare budget van €8 miljoen niet is uitgeput. Na de succesvolle eerste ronde blijkt de naamsbekendheid van de subsidieregeling bij de doelgroep dermate groot geworden dat binnen 3 maanden na de start al meer dan 250 aanvragen zijn ontvangen. In de eerste maanden van 2017 wordt nog een grote toestroom van aanvragen verwacht. Aan deze naamsbekendheid heeft de brede communicatiecampagne van het Fonds in combinatie met de activiteiten van Méér Muziek in de Klas veel bijgedragen.

Opvallend is dat de kwaliteit van de aanvragen steeds beter is geworden. Muziekinstellingen spelen in op de vraag van de scholen, al is het in een aantal gevallen nog wel een uitdaging om echt te komen tot een gelijkwaardige samenwerking waarbij muziekonderwijs niet een losse activiteit blijft maar ingebed wordt in het lesprogramma voor alle leerjaren.

De minister van OCW, Jet Bussemaker, is sterk betrokken bij de subsidieregeling. Door haar inzet is het, zoals hierboven genoemd, mogelijk geworden om budget van de komende beleidsperiode naar de eerste ronde over te hevelen. Bovendien heeft zij met Prinsjesdag 2016 bekend gemaakt dat er 4 x €1,2 miljoen beschikbaar komt voor de derde subsidieronde vanaf 1 oktober 2017.

De context van publiek en privaat partnerschap zorgt duidelijk voor meerwaarde van deze subsidieregeling, zo is in beide subsidierondes in 2016 gebleken. De regelmatige aandacht op televisie voor Méér Muziek in de Klas, waaronder de BZT Muziekshow en het Méér Muziek in de Klas Kerstgala van de publieke omroep, is daar een sprekend voorbeeld van.

Het is van belang dat de aanvragen van de regeling niet alleen in regionaal, maar ook in sociaal opzicht goed gespreid zijn. Voor dit laatste aspect heeft het ministerie van OCW na sluiting van de eerste subsidieronde op 1 april een analyse gemaakt van deelnemende scholen. De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat de groep scholen die tot nu toe subsidie ontving een goede afspiegeling vormt van de sociale spreiding in Nederland. Er zijn wel kleine verschillen te zien bij scholen in zogenoemde impulsgebieden en bij gewichtenscholen, waar relatief veel kinderen met een onderwijsachterstand naartoe gaan. Qua regionale spreiding laten met name Friesland, Limburg en Gelderland bovengemiddeld veel aanvragen zien. Dit is mede te

danken aan de actieve inzet van culturele instellingen in deze regio's. In regio's met relatief weinig aanvragen is de communicatie vanuit het Fonds geïntensiveerd.

Kinderen Maken Muziek

De toegenomen aandacht voor muziek op de basisscholen heeft een voorgeschiedenis. In 2009-2012 kende het Fonds al het programma Er zit muziek in ieder kind. Maar ook het in 2011 door de Koningin aangekondigde programma Kinderen Maken Muziek speelde hiervoor een belangrijke rol. Het programma is een samenwerking met het Oranje Fonds en zet het plezier van het samen muziek maken centraal. Ruim 20.000 kinderen hebben deelgenomen aan de 80 projecten die sinds de start in 2011 zijn ondersteund door de twee fondsen.

Kennisdeling en deskundigheidsbevordering

2016 stond in het teken van kennisdeling en deskundigheidsbevordering. In drie bijeenkomsten kregen de deelnemers aan Kinderen maken muziek tips en tools aangereikt zodat zij hun project ook na afloop van de subsidieperiode kunnen voortzetten. Thema's als creatieve financiering, het betrekken van stakeholders en het vastleggen van methodieken kwamen aan bod.

De derde lichter Kinderen Maken Muziek telde 25 projecten, van Appingedam tot Axel, en heeft in schooljaar 2015-2016 zijn eerste projectjaar gedraaid. Voor de zomer hebben de projecten volgens planning een verzoek ingediend voor een vervolgsubsidie voor het tweede projectjaar. Aangezien de uitvoering van de projecten volgens plan loopt, hebben alle projecten deze vervolgbijdrage ontvangen. 2016 stond verder in het teken van deskundigheidsbevordering en het verduurzamen van projecten en kennisdeling tussen de projecten onderling. In de eerste helft van 2016 zijn alle projecten bezocht door medewerkers van het Oranje Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie en zijn er voortgangsgesprekken gevoerd. In april vond er een bijeenkomst plaats met workshops over het betrekken van stakeholders en financiering. In juni was er een training onder begeleiding van Movisie gericht op het vastleggen van de methodiek om de continuïteit van het project te borgen. In de laatste bijeenkomst in oktober heeft Marco de Souza, directeur van het Leerorkest en het Instrumentendepot, een inspirerend verhaal gehouden over het verduurzamen van je initiatief. De deelnemers hebben via thematafels ervaringen uitgewisseld en er is een workshop 'pitch je project in 1 minuut' gegeven. Opvallend is dat veel projecten bezig zijn om samenwerking met basisscholen vorm te geven in het kader van de regeling Impuls muziekonderwijs. Dit is een mooie manier voor deze projecten om zich te verbreden en te verduurzamen. In 2017 zullen alle projecten slotconcerten houden. Deze derde editie is de laatste van het programma Kinderen Maken Muziek.

Cultuureducatie in het vmbo

Naast het primair onderwijs is het vmbo vanaf de start van de beleidsperiode 2013-2016 een belangrijke prioriteit geweest voor het Fonds. Sinds 2013 zijn er twee subsidierondes geweest van de regeling Cultuureducatie in het vmbo. Deze regeling is samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds ontwikkeld, een waardevol voorbeeld van publiek-private samenwerking. De uitvoering van de projecten die in 2015 zijn gehonoreerd is in volle gang. In deze projecten wordt samengewerkt met ongeveer 40 scholen. Voor de doorlopende leerlijn Cultuurreporters heeft Frisse Blik dit jaar de IPON mediawijzer.net award gewonnen.

Mediawijzer.net - Juryrapport

Cultuurreporters! is een tweejarige doorlopende leerlijn voor de onderbouw van het VMBO. In deze leerlijn maken leerlingen zelf een documentaire over een onderwerp dat hen raakt, zoals bijvoorbeeld de wijk waar ze wonen, mode of een politiek thema. Zij leren kritisch te kijken naar media, film, interviewen en monteren. Dat alles wordt ondersteund met interactief lesmateriaal. In allerlei facetten loopt deze leerlijn vooruit op het leren zoals bedoeld door Platform Onderwijs 2032: ontdekkend, onderzoekend en creërend. En het is ook nog eens ontzettend leuk om te doen! Cultuurreporters! wint daarom de IPON Mediawijzer.net Award.

In mei werd een bijeenkomst georganiseerd voor zowel onderwijs- als cultuurinstellingen van de betrokken projecten. Deze stond enerzijds in het teken van kennisdeling en was anderzijds gericht op de voortzetting van de regeling door beide fondsen in de toekomst. De publicatie van het evaluatierapport van Bureau Art en Sardes³ vormde het uitgangspunt voor een gesprek over belangrijke punten in een nieuwe subsidieregeling. Het onderzoeksrapport gaat over het effect van de regeling en de behoeften van de doelgroep bij nieuwe ondersteuningsmogelijkheden. Uit het rapport blijkt dat door de subsidieregeling duizenden leerlingen van vmbo-scholen deel hebben kunnen nemen aan kunstzinnige en culturele activiteiten én dat er behoefte is aan continuering van de subsidieregeling. Het doel van de regeling richtte zich op het vergroten van de beschikbaarheid van een kwalitatief hoogwaardig aanbod voor cultuureducatie-activiteiten in het VMBO. Hiervoor werken scholen en culturele instellingen intensief samen aan de ontwikkeling en uitvoering van een doorlopende leerlijn. Dit jaar is ook gewerkt aan een nieuwe regeling voor cultuureducatie in het vmbo en praktijkonderwijs. Deze wordt in 2017 opengesteld voor aanvragers en zet de samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds voort.

Voortzetting en uitbreiding van de regeling voor het vmbo is mogelijk geworden doordat de minister op Prinsjesdag bekend maakte €1,2 miljoen per jaar extra vrij te maken voor het vmbo. Deze extra middelen bieden de ruimte om de komende vier jaar cultuureducatie in het vmbo structureel te versterken. Hierover gaat het Fonds in 2017 in overleg met de gemeenten en provincies die – net als bij het primair onderwijs – belangrijke strategische partners zijn.

Talentontwikkeling en Manifestaties

Het programma Talentontwikkeling en Manifestaties heeft zich in de periode 2013-2016 met zowel meerjarige activiteitensubsidies als projectsubsidies gericht op:

- instellingen die jong amateurtalent in de fase voorafgaand aan het kunstvakonderwijs of een professionele carrière scouten en begeleiden;
- (inter)nationale amateurkunstmanifestaties die een bijdrage leveren aan de dynamiek en de ontwikkeling van de amateurkunst;
- erfgoedmanifestaties die het belang van een bepaald erfgoed domein op landelijke schaal onder de aandacht te brengen bij een breed publiek en daarbij veel met vrijwilligers werken.

Deze vormen van ondersteuning zet het Fonds voort in de periode 2017-2020 zodat ook in de komende jaren een belangrijk deel van de landelijke infrastructuur voor talentontwikkeling, amateurkunstfestivals en erfgoed in stand gehouden wordt en zich verder kan ontwikkelen.

³ Een nieuw beroep op cultuur? Eindrapport van een onderzoek naar de Regeling cultuureducatie in het vmbo.

Cijfers in tabel: alle deelregelingen

Subsidieregeling	Aangevraagd (Aantal)	Aangevraagd (Bedrag)	Gehonoreerd (Aantal)	Gehonoreerd (Bedrag)
Urban arts talent	7	€ 175.000	6	€ 150.000
Talent en Festivals totaal	48	€ 24.150.156	29	€ 15.060.000
Talentontwikkeling			16	€2.500.000
Festivals			6	€750.000
Erfgoedmanifestaties			7	€400.000
Totaal Talentontwikkeling	55	€ 24.325.156	35	€ 15.210.000

Talentontwikkeling en Manifestaties

Nederland barst van het jonge talent, ook op cultureel gebied. Structureel door het Fonds ondersteunde initiatieven als Kunstbende, het Prinses Christina Concours, Dox, Solid Ground Movement, Nationaal Jeugd Orkest en Jeugdorkest Nederland geven dit talent de ruimte en de mogelijkheden het beste uit zichzelf te halen.

Meerjarige activiteitsubsidies voor talentontwikkeling worden verstrekt om jonge talenten hoogwaardige en uitdagende activiteiten aan te bieden zodat ze uit kunnen groeien tot professionals. De door ons ondersteunde (inter)nationale festivals dragen bij aan de dynamiek en de ontwikkeling van de amateurkunst. Zowel bij de talentontwikkelingsinstellingen als de amateurkunstmanifestaties ging het om instellingen die voorafgaand aan de aanvraagronde in 2012 al minimaal drie jaar actief waren met een bewezen staat van dienst. In de periode 2013-2016 is er jaarlijks €3 miljoen aan subsidies verstrekt aan in totaal 18 instellingen.

Uit de jaarlijkse verantwoording van de instellingen bleek dat de meeste instellingen naar verwachting en volgens de gemaakte afspraken hebben gepresteerd. Wel blijven de eerdere bezuinigingen en de economische crisis hun effect uitoefenen. Het bleef voor een aantal instellingen lastig om hun begroting sluitend te krijgen en andere geldschieters aan te trekken.

In 2016 werd de rapportage op basis van de derde peiling uit het meerjarig volgonderzoek onder talenten van Bureau Art en Erasmus Universiteit gepubliceerd en werd de vierde en laatste peiling van dit onderzoek in gang gezet. Over de regeling en de opbrengsten wordt regelmatig overlegd met de Taskforce Talentontwikkeling van het kunstvakonderwijs, vertegenwoordigers van het sectoraal adviescollege kunstvakonderwijs van de Vereniging Hogescholen en de andere cultuurfondsen. In april organiseerden het Fonds samen met het kunstvakonderwijs een werkbijeenkomst om concrete ideeën te verzamelen voor:

- het versterken van de samenhang tussen de sector amateurkunst en het kunstvakonderwijs;
- het representatiever maken en zo mogelijk vergroten van de Nederlandse instroom in het kunstvakonderwijs.

Deze bijeenkomst leidde tot een afspraak over samenwerking op dit vlak tussen het Sectoraal Adviescollege Kunstvakonderwijs, het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Jeugd Cultuurfonds. De samenwerking werd publiek gemaakt bij de presentatie van de KUO NEXT Agenda 2016-2020 in oktober 2016 en wordt in de loop van 2017 verder uitgewerkt.

Professionalisering Erfgoedmanifestaties

In de loop van de afgelopen beleidsperiode heeft het ministerie extra middelen aan het Fonds voor Cultuurparticipatie beschikbaar gesteld om een aantal erfgoedmanifestaties in de gelegenheid te stellen zich verder te professionaliseren. In dit kader zijn al in 2015 zes erfgoedmanifestaties geselecteerd die een subsidie hebben ontvangen variërend van €71.500 tot €160.000 voor een periode van minimaal één jaar en maximaal twee jaar. Voor deze regeling was in totaal €720.000 beschikbaar. Met de regeling wil het Fonds landelijk opererende erfgoedmanifestaties die veel met vrijwilligers werken de kans geven om hun organisatie te versterken en aan te passen aan veranderende omstandigheden om zo hun continuïteit te waarborgen. Zo kunnen in dit verband vrijwilligers worden getraind in het benaderen van nieuwe doelgroepen en kan er gewerkt worden aan campagnes voor het werven van vrijwilligers. Gedurende de looptijd van de regeling heeft Bureau Blauwe Noordzee met thematische bijeenkomsten en individuele adviesgesprekken de deelnemende instellingen begeleid. Op 28 januari 2016 was er in het kader hiervan een bijeenkomst in het Akoesticum te Ede die in het teken stond van samenwerking en financiering en op 21 april was er in Utrecht een bijeenkomst over vrijwilligersinzet.

Urban arts talent

Vanaf de start in 2009 heeft het Fonds uitdrukkelijk aandacht besteed aan de urban arts. Zowel in de meerjarige regeling Talentontwikkeling en Manifestaties als bij de projectenregelingen Kunstparticipatie, Ouderenparticipatie, Jij maakt het mee en Jonge Kunst zijn ook gedurende de beleidsperiode 2013-2016 veel urban arts projecten ondersteund. Als gevolg van de veelzijdigheid aan type urban-aanvragen die binnenkomen, heeft het Fonds gestaag haar kennis over urban arts disciplines, uitingen en niveaus kunnen vergroten. Het Fonds heeft hierdoor ook goed zicht op de informele artistieke, educatieve en zakelijke ontwikkelmogelijkheden van talenten binnen dit segment.

Uit de ervaringen van het Fonds met de urban sector blijkt dat de urban arts talenten vaak niet goed uit de voeten kunnen met het aanbod van het kunstvakonderwijs. Een deel zoekt zijn eigen weg en slaagt er in om zo vorm te geven aan het professionele kunstenaarschap. De routes die deze talenten afleggen naar professionaliteit zijn echter lang. Gezien de betrokkenheid bij de urban arts zet het Fonds zich in voor meer samenwerking met het kunstonderwijs zodat de kloof kan worden verkleind. Ook wordt er voor dit onderwerp samengewerkt met het Fonds Podiumkunsten. Het Fonds voor Cultuurparticipatie moedigt de initiatieven in de urban sector verder aan zich sterker te organiseren in de Urban Support Group. Daarnaast streeft het Fonds ernaar om de urban arts ook erkenning te geven in het internationaal cultuurbeleid. Veel talenten maken immers deel uit van grote internationale netwerken.

De erkenning en waardering voor de urban sector groeit. In oktober 2014 heeft minister Bussemaker in een brief aan de Tweede Kamer bekend gemaakt dat zij voor 2015 en 2016 aan de Rijkscultuurfondsen een bedrag van €5 miljoen beschikbaar stelt voor talentontwikkeling. Het Fonds voor Cultuurparticipatie kreeg het verzoek om hiervan €378.000 in te zetten voor urban arts talenten.

In de eerste helft van 2015 heeft het Fonds in het kader van de extra middelen de subsidieregeling Urban Arts Talent gepresenteerd. Deze regeling heeft als doel om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de aansluiting van urban arts talent op de beroepspraktijk. In het najaar van 2015 en begin 2016 werd aan 15 instellingen een subsidie van €25.000 toegekend voor het uitvoeren van een individueel begeleidingstraject voor bijzondere urban arts talenten. Tot eind 2017 worden deze projecten uitgevoerd. Met talent in de urban arts wordt in deze subsidieregeling talent bedoeld dat als zodanig herkend wordt door een relevante professional zoals een regisseur, choreograaf of producer. Het moet gaan om talent dat nog niet als professioneel maker actief is, en dat deelneemt of recent heeft deelgenomen aan een talentontwikkelingstraject gericht op de urban arts van een instelling die hiervoor wordt ondersteund door het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het kan daarbij gaan om een talent, een duo of een crew.

Op 10 maart 2016 organiseerde het Fonds de tweede inspiratiebijeenkomst voor de talenten en haar begeleiders in Kytopia in Utrecht, gehost door Maurice Lede. In 2017 volgt een derde en laatste bijeenkomst, waarin onder meer aandacht is voor het onderzoek door Art<Notion naar de opbrengsten van de projecten.

Talent en Festivals

In de aanloop naar de nieuwe beleidsperiode vond al in 2016 de beoordeling van aanvragen voor de regeling Meerjarige Activiteitsubsidies Talentontwikkeling en Festivals 2017–2020 plaats, de opvolger van de hierboven genoemde regeling Talentontwikkeling en Manifestaties 2013-2016. Aanvragen konden tot 1 maart worden ingediend voor de drie onderdelen van de regeling: talentontwikkeling, amateurkunsthfestivals en erfgoedmanifestaties. Van de in totaal 50 ontvangen aanvragen was meer dan de helft voor talentontwikkeling en de rest redelijk verdeeld over amateurkunsthfestivals en erfgoedmanifestaties. Aanvankelijk werden er 27 instellingen gehonoreerd. Na het beschikbaar komen van aanvullende middelen konden ook 2 instellingen die een positief advies zonder budget hadden, alsnog worden gehonoreerd: Garage TDI heeft als doel het opleiden en begeleiden van jonge theatermakers uit Noord en Oost Nederland naar het kunstvakonderwijs. De Nederlandse Violconcourzen zetten zich in om viooltalent van 6 tot 26 jaar te ontdekken, te stimuleren en te laten excelleren.

Met ingang van 2017 wordt op grond van deze regeling jaarlijks €3,65 miljoen aan subsidies verstrekt aan in totaal 29 instellingen, waarvan €2,5 miljoen voor talentontwikkeling, €750.000 voor amateurkunsthfestivals en €400.000 voor erfgoedmanifestaties. Begin 2017 is er een kick off bijeenkomst georganiseerd voor alle gehonoreerde projecten.

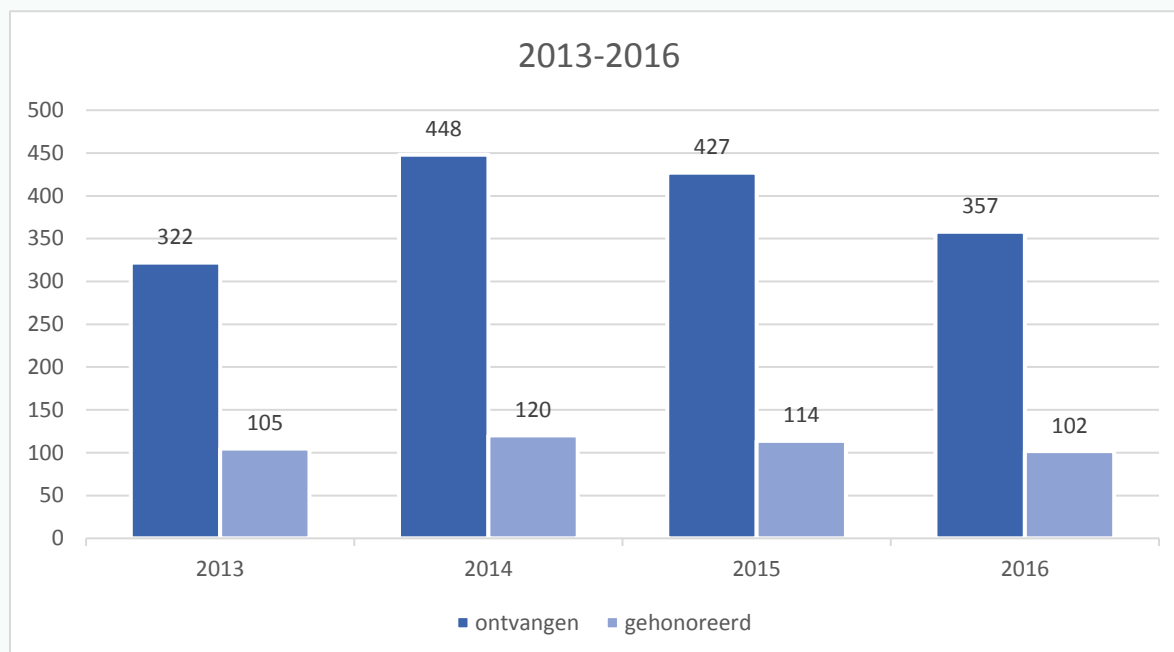
Versterking Actieve Cultuurparticipatie

Met het programma Versterking Actieve Cultuurparticipatie (VAC) wil het Fonds voor Cultuurparticipatie de ontwikkeling van de kunst- en erfgoedbeoefening in de vrije tijd faciliteren. Door te investeren in een eigentijds, aantrekkelijk, divers en duurzaam aanbod aan activiteiten draagt het bij aan de vernieuwing en verbreding van de cultuurparticipatie in de vrije tijd. Zodat liefhebbers, makers en beoefenaars overal in Nederland de kans krijgen hun artistieke en creatieve vaardigheden te ontwikkelen, actief betrokken te raken bij het behoud en beheer van cultureel erfgoed of het doorgeven van tradities en gebruiken. Het programma kende in de periode 2013-2016 drie deelregelingen: Kunstparticipatie, Immaterieel Erfgoed en Ouderenparticipatie. Het Fonds verleende subsidies voor twee typen projecten: beeldbepalende projecten en voorbeeldprojecten. Aanvragen werden ter beoordeling voorgelegd aan adviescommissies samengesteld uit de externe adviseurspool. De regeling is in 2015 tussentijds geëvalueerd door Claudia de Graauw. Dit leidde tot meer aandacht voor kennisdeling tussen de projecten en het zichtbaar maken van de opbrengsten van projecten. Voor elk van de deelregelingen werden er ondersteunende activiteiten georganiseerd, variërend van informatiebijeenkomsten voor aanvragers tot sessies voor gehonoreerde projecten gericht op coaching en kennisdeling. Naast de reguliere subsidies is er in 2016 een incidentele subsidie gegeven aan de Week van de Amateurkunst, voor de opzet van de iktoon-campagne. Hiermee is de Week van de Amateurkunst veranderd in een landelijke maand vol activiteiten rond amateurkunst in juni.

Cijfers in tabel: alle deelregelingen 2016

Subsidieregeling	Aangevraagd (Aantal)	Aangevraagd (Bedrag)	Gehonoreerd (Aantal)	Gehonoreerd (Bedrag)
Kunstparticipatie	219	€ 4.297.623	55	€ 1.551.198
Immaterieel Erfgoed	56	€ 1.156.913	19	€ 503.068
Ouderenparticipatie	82	€ 1.713.519	28	€ 639.845
Pilot Lange Leve Kunst: op weg naar Age Friendly Cities	10	€ 200.075	10	€ 200.000
Jij maakt het mee	100	€ 459.529	41	€ 185.750
Totaal Actieve Cultuurparticipatie	467	€ 7.917.659	153	€ 3.079.861

Onderstaande tabel biedt een overzicht van het verloop van de deelregelingen Kunstparticipatie, Ouderenparticipatie en Immaterieel Erfgoed over de gehele beleidsperiode 2013-2016.

Kunstparticipatie

Het Fonds vindt dat iedereen de kans moet krijgen om zijn of haar creatieve talenten te ontwikkelen en te ontdekken welke artistieke uitingsvorm het beste bij hem of haar past. Via de regeling Kunstparticipatie investeerde het Fonds in bijzondere, innovatieve projecten die bijdragen aan de vernieuwing van het activiteitsaanbod of het versterken van de organisatiestructuur van de cultuursector. Het centrale thema van de regeling is de samenwerking tussen professionals en amateurs, omdat door meer onderling contact beide partijen van elkaar leren en inspiratie opdoen voor bijzondere activiteiten. De meeste aanvragen kwamen van professionele cultuurorganisaties, maar ook amateurs en vrijwilligers konden een aanvraag doen. De belangstelling voor de drie aanvraagrondes van 2016 was min of meer vergelijkbaar met voorgaande jaren. Per ronde ontving het Fonds meer dan 70 aanvragen; het aangevraagde bedrag overschreed hierdoor telkens het beschikbare budget. Om die reden moesten soms aanvragen ondanks een positief advies worden afgewezen. In 2016 zijn in totaal 219 aanvragen ingediend voor de deelregeling Kunstparticipatie. Hiervan zijn 55 aanvragen gehonoreerd.

De categorie Beeldbepalende projecten is in 2016 uitgebreid met 11 gehonoreerde aanvragen, zodat het totaal in de periode 2013-2016 op 30 uitkomt. De herkomst van de aanvragen is redelijk gespreid. Organisaties uit het noorden zijn goed vertegenwoordigd, die uit Zeeland, Flevoland en Limburg wat minder. Door het aanhalen van de contacten met het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn dit jaar meer aanvragen van overzee ontvangen en gehonoreerd.

Opvallend is dat culturele organisaties het afgelopen jaar snel hebben ingespeeld op de komst van vluchtelingen. Het Fonds heeft verschillende projecten gehonoreerd van organisaties die de actieve cultuurparticipatie van vluchtelingen willen bevorderen. Een mooi voorbeeld hiervan is het Catching Cultures Orchestra, dat onder andere optrad bij de opening van de iktoon-campagne in Veghel, maar ook te zien was op het Museumplein bij de Parade Ieder1 en in TivoliVredenburg. De voorstelling *Thuis in Hoogeveen* van jongerentheater Loods13, waarin 20 Syrische vluchtelingen meespeelden, kreeg ook veel aandacht en publiciteit. Bijzonder is ook dat het festival Shimmy Shake, waarvan verschillende edities zijn ondersteund in het kader van de regeling Kunstparticipatie, is gehonoreerd in het kader van de regeling Talent en Festivals, zodat het zich in de periode 2017-2020 verder kan ontwikkelen. Dit geldt ook voor het talentontwikkelingstraject Poetry Circle Nowhere, waarvan het Fonds de ontwikkeling de afgelopen jaren heeft ondersteund via de Plusregeling, Jij maakt het mee, Kunstparticipatie en Urban arts talent.

Om zoveel mogelijk teleurstellingen en afwijzingen te voorkomen besteedde het Fonds veel tijd en energie aan de communicatie met potentiële aanvragers, onder andere met spreekuren en met voorlichting via de website, e-mail en telefoon. Ondanks deze inzet kwamen er toch behoorlijk veel aanvragen binnen die onvoldoende aansloten bij de regeling. Uit het relatief grote aantal afgewezen aanvragen valt bovendien te concluderen dat de sector wel behoefte heeft aan subsidie, maar voor andersoortige initiatieven dan waarvoor deze regeling is bedoeld. Voordeel was dat redelijk veel aanvragers van kleinschalige projecten doorverwezen konden worden naar de regeling Jij maakt het mee. Opvallend is verder dat het afgelopen jaar een aantal gehonoreerde aanvragers hun subsidie heeft moeten teruggeven, omdat deze projecten er niet in geslaagd zijn om voldoende aanvullende financiering te verkrijgen om de activiteiten uit te voeren. De grote bezuinigingen in de cultuursector zijn hier nog steeds merkbaar.

Toekomst

Ter voorbereiding op de ontwikkeling van toekomstige subsidieregelingen zijn er in 2016 verschillende werkbezoeken afgelegd en presentaties gehouden. Zo is in januari bijvoorbeeld een bezoek gebracht aan de Schouwburg Deventer. Dit theater wil niet alleen voorstellingen programmeren van landelijk bekende artiesten en gezelschappen, maar ook de band met de inwoners van de stad versterken door eigen lokale voorstellingen en activiteiten te ontwikkelen. Onder de noemer Podium van de stad werkt de schouwburg samen met lokale verenigingen en bewoners(groepen) uit Deventer en omgeving. Op initiatief van het Fonds Podiumkunsten en het Fonds voor Cultuurparticipatie heeft een groep van schouwburgdirecteuren en fondsmedewerkers in februari een werkbezoek gebracht aan diverse theaters in Londen. Het doel van de reis was kennis te maken met best practices van deze podia op het gebied van participatie en het bereiken van een (cultureel) divers publiek. Op het programma stonden onder andere bezoeken aan het Barbican Centre, Tamasha Theatre Company, Royal Stratford EastTheatre, Bold Tendencies en het Geffrye museum. Deze bezoeken sluiten aan op het plan van het Fonds om in de periode 2017-2020 pilotprojecten te ondersteunen van podia, musea of andere professionele cultuurplekken die zich willen openstellen voor ideeën, activiteiten en initiatieven van bewoners en lokale verenigingen. In het nieuwe beleidsplan wordt dit Meemaakpodia genoemd.

Op 23 mei organiseerde het Fonds op het VSCD-congres in Nijmegen een sessie over Meemaakpodia. Drie vertegenwoordigers van theaters lichtten toe wat zij doen om hun theater sterker te verankeren in de lokale omgeving en de betrokkenheid van bewoners bij het podium te vergroten. De deelnemers aan de sessie verkenden vervolgens de kansen van deze nieuwe manier van werken. Het Fonds gebruikt de resultaten van deze sessie voor de uitwerking van het beleidsvoornemen om podia, musea en andere professionele cultuurplekken te ondersteunen, die zich openstellen voor ideeën en activiteiten van bewoners, verenigingen en initiatieven uit de buurt.

Immaterieel Erfgoed

Via de deelregeling Immaterieel Erfgoed heeft het Fonds activiteiten mogelijk gemaakt die bijdragen aan het levend houden van immaterieel erfgoed, zoals ambachten, tradities en regionale of lokale gebruiken en rituelen. Nadat het Fonds in de periode 2013-2014 het thema ambachten centraal stelde, koos het voor de periode 2015-2016 voor het thema Nieuwe verbindingen. Door nieuwe doelgroepen te interesseren voor het erfgoed, de zichtbaarheid ervan te vergroten of nieuwe toepassingen te creëren voor een traditie of gebruik wil het Fonds het immaterieel erfgoed toekomstbestendig maken.

De regeling maakt het mogelijk om drie typen projecten of activiteiten te ondersteunen:

- projecten die nieuwe verbindingen leggen tussen immaterieel erfgoed en maatschappelijke vraagstukken, zoals krimpregio's, immigratie, sociale cohesie, werkloosheid of vereenzaming;
- projecten die een nieuwe doelgroep betrekken bij immaterieel erfgoed, zodat ook nieuwe generaties betrokken raken bij het erfgoed;
- projecten die nieuwe verbindingen leggen tussen immaterieel en materieel erfgoed, zodat duidelijk wordt dat bijvoorbeeld verhalen over het gebruik, de vorm of de betekenis van een voorwerp of gebouw onlosmakelijk verbonden zijn met het materiële object.

Op alle drie de onderwerpen zijn projecten gesubsidieerd. Zij dragen bij aan de ontwikkeling van erfgoedgemeenschappen en het levend houden van elementen uit het immaterieel erfgoed, waaronder ambachten, tradities, volksverhalen en levenslooprituelen. Er zijn vier beeldbepalende projecten gehonoreerd, waaronder het project Stormvogel over scheepsrestauratietechnieken op Bonaire en het Ambacht in Beeld

Festival, die beide verbindingen legden met een nieuwe doelgroep. In de categorie voorbeeldprojecten zijn 15 aanvragen gehonoreerd, waaronder Vlechtwerken van het Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde en In eigen handen van de Stichting Young Designers & Industry. Dit laatste project omvat onder andere workshops door ervaren ambachtslieden, voor amateurs en professionals, op het gebied van siersmeden, messensmeden, weven, brood bakken, leerbewerking, fijne houtbewerking en meubelmaken. Tijdens de workshops staat niet alleen het ambachtelijk maken centraal, maar ook het ontwerpproces en de reflectie op de functie en betekenis van het ambacht en het product; nu en in de toekomst. Een opvallend project op het snijvlak van geschiedenis, erfgoed en theater was Grutte Pier fan Kimsvert door PeerGrouP en de bewoners van Kimsvert.

Het afgelopen jaar is gebleken dat diverse aanvragen een positief effect hebben gehad op de ontwikkeling van de erfgoedsector. Het beeldbepalende project Handwerk van het Zeeuws Museum bevordert bijvoorbeeld de verbinding tussen een lokaal museum, ambachtslieden en ontwerpers, met als doel de uitoefening van ambachten levend te houden. Het Zeeuws Museum deelt deze aanpak met andere musea, zodat het project een breder en duurzamer effect heeft.

Na eerdere honoreringen heeft het Fonds in 2016 opnieuw het Ambacht in Beeld Festival in Amsterdam ondersteund, maar nu als beeldbepalend project. Dit festival op het gebied van ambachtsbeoefening in de vrije tijd heeft zich mede door onze investering verder kunnen ontwikkelen. Het evenement is in 2016 ook gehonoreerd in de regeling Talent en Festivals voor de periode 2017-2020. In juni 2017 wordt het evenement in New York georganiseerd, met een combinatie van Nederlandse en Amerikaanse ambachtslieden, en in samenwerking met top designmusea als het MAD en Cooper Hewitt.

Zoals blijkt uit het boek *Het Nieuwe Ambacht* van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed wordt het Fonds gezien als belangenbehartiger op het terrein van immaterieel erfgoed, waaronder ambachten. Niettemin zijn in 2016 minder aanvragen ingediend dan verwacht. Met name in de laatste ronde viel het aantal aanvrager lager uit dan voorzien. Uit het eerdere onderzoek van Claudia de Graauw (2015) kwam al naar voren dat met name kleinere (vrijwilligers)organisaties uit de erfgoedsector een te hoge drempel ervaren om aan te vragen. Er bleek behoefte aan een regeling die meer is gericht op de kleine organisaties met kleinere projecten. In de nieuwe beleidsperiode verbetert het Fonds de aansluiting van de regelingen op de behoeften van het erfgoedveld. Door de regeling Jij maakt het mee ook open te stellen voor de erfgoedsector hoopt het Fonds aan deze behoefte te voldoen.

Het Fonds bezocht in 2016 diverse erfgoedevenementen, zoals een bijeenkomst van Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) en activiteiten in het kader van de Maand van de Geschiedenis. Op 29 oktober 2016 gaven medewerkers een presentatie op de Gelderse Landdag in Zutphen over de toekomstige verruiming van de subsidiemogelijkheden op het gebied van erfgoedbeoefening. Na de laatste commissievergadering in november volgde een expertmeeting met de adviseurs. Tijdens deze bijeenkomst is onder andere gesproken over de manier waarop het Fonds potentiële aanvragers het beste kan bereiken en welke erfgoeddisciplines extra aandacht nodig hebben.

In het kader van amendement 34-300 van de Tweede kamer heeft de minister het Fonds in 2016 incidenteel extra middelen verleend die ten goede zijn gekomen aan extra festivals binnen het programma Versterking Actieve Cultuurparticipatie en aan de Open Monumentendag. Het Fonds verleende ook een bijdrage aan het Jeugdcultuurfonds voor de participatie van jongeren die in armoede opgroeien.

Ouderenparticipatie

Actieve deelname aan kunst en cultuur verrijkt het leven. Dat geldt voor jong maar niet minder voor oud. Samen met het LKCA, Fonds Sluyterman van Loo, Stichting RCOAK en VSBfonds heeft het Fonds in de afgelopen periode geïnvesteerd in cultuurparticipatie door ouderen. Dat kreeg vorm via het Convenant Lang Leve Kunst waaronder ook de minister van OCW en de staatssecretaris van VWS hun handtekeningen plaatsten. Met een budget van €800.000 per jaar heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie via succesvolle samenwerkingen binnen het publiek/private samenwerkingsprogramma Lang Leve Kunst, het Europese programma Long Live Arts en met de Ouderen Karavaan het onderwerp in relatief korte tijd op de landelijke en Europese agenda weten te plaatsen. De inzet van het Fonds kreeg concreet vorm via de deelregeling Ouderenparticipatie die was gericht op het verbeteren van het artistiek-inhoudelijk aanbod van twee beeldbepalende en 26 voorbeeldstellende projecten. Over de gehele looptijd van de regeling heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie 115 ouderenprojecten ondersteund. Onder de gehonoreerde aanvragen in 2016 sprongen bijvoorbeeld de projecten EITJE en Talent

voor Gastvrijheid eruit. Met EITJE onderzocht de stichting Kunst in de Zorg in de praktijk hoe een cultureel programma tot stand gebracht kan worden rond een kippenhok in een zorginstelling. Met artistieke en creatieve middelen bereidden ze samen de komst van de dieren voor en organiseerden ze activiteiten en workshops voor de ouderen.

Voor de gehonoreerde projecten organiseerde het Fonds op 16 februari samen met het LKCA een intervisiebijeenkomst in het Utrechts Centrum voor de Kunsten die in het teken stond van verduurzaming. Vermeldenswaardig is ook dat in juni het intergenerationele hiphop project "Old Skool" van Stichting Gebouw 52 de Gouden C 2015 heeft gewonnen. "De jury werd geraakt door het plezier dat aan alle kanten van dit project afspat. In dit plezier zit volgens de jury de kracht van het project en maakt het tegelijkertijd tot een inspiratiebron voor anderen. (...) Het project laat verschillende werelden met een andere bril naar elkaar kijken. Een inspirerend project dat je raakt!"

Pilot: Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cities

Omdat het Fonds sinds 2015 regelmatig vervolgaanvragen ontving van aanvragers die al eerder ondersteund werden binnen de regeling Ouderenparticipatie, heeft het Fonds zich bezonnen op de verduurzaming van de meest geslaagde projecten op lokaal niveau. Hiervoor is een pilotprogramma ontwikkeld getiteld Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cities dat begin 2016 van start ging.

De gemeenten en het Fonds zijn met deze matchingsregeling en het eerder genoemde convenant een samenwerking aangegaan die betrekking heeft op lokale verduurzaming van cultuurparticipatie door ouderen binnen zowel het cultuur- als WMO-beleid. Daarnaast hebben de convenantpartners samen met Cultuur + Ondernemen (C + O) strategieën ontwikkeld waarmee een gezondere en duurzame financieringsmix gevonden kan worden zodat het draagvlak voor dit thema vergroot wordt.

Het BNG Cultuurfonds heeft flankerend aan de pilotregeling een prijs in het leven geroepen: de BNG Bank Lang Leve Kunst prijs. Ieder van de steden heeft een geheel eigen thema en aanpak gekozen om een vorm van inclusie te realiseren. Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Leeuwarden en Maastricht zijn vervolgens met elkaar de strijd aangegaan welke stad het beste ouderen in staat stelt actief deel te nemen aan kunst en cultuur.

Tijdens de al genoemde intervisiedag op 16 februari werden de convenanten getekend. Op 16 juni volgde een tweede intervisiebijeenkomst waarbij ook de inzichten uit het C + O traject onderling zijn gedeeld. Bij die gelegenheid werd tevens door Sinzer een presentatie gegeven over het meten van de sociale impact van het investeren in cultuurparticipatie door ouderen. Gemeenten gaven aan daar behoefte aan te hebben om het onderwerp intern beter te kunnen agenderen.

In oktober en november organiseerden de deelnemende steden ieder een manifestatie of minifestival waarop zij de opbrengst van hun inspanningen binnen de matchingsregeling toonden aan bestuurders, stakeholders, bedrijven, culturele- en welzijnsorganisaties en ouderen. Deze bijeenkomsten werden bezocht door de jury van de BNG Lang Leve Kunst prijs. Op 23 november is voor 200 gasten de winnaar bekend gemaakt op de slotmanifestatie in de Stadsschouwburg in Utrecht. De winnende stad, Amsterdam, ontving van de jury, met Hedy d'Ancona als voorzitter, een prijsbedrag van €20.000. Op dit evenement is tevens het C + O handboek voor toekomstige Age Friendly steden gepresenteerd met praktische tools om een gezonde financieringsmix te ontwikkelen zowel op project- als op gemeentelijk beleidsniveau.

Talent voor Gastvrijheid van Music Generations

Het grootste deel van dit project bestaat uit ontmoetingen waarin uitwisseling van ervaringen, muziek en verhalen en culturele talentontwikkeling centraal staan. De sessies bestaan uit intergenerationele gesprekken over vrijheid, migratie, veiligheid en het leven van alledag. De artistieke coaching bevat een mix van storytelling, muziek en cross-overs tussen zang, instrumentaal, rap, hiphop, spoken word en bijvoorbeeld Arabische poëzie. Talent voor Gastvrijheid start in Oranje (Drenthe), Rotterdam, Amsterdam, Overloon/Stevensweerd (Noord-Brabant).

In de komende beleidsperiode worden de inspanningen op het terrein van ouderen en cultuur voortgezet door het uitbreiden van het netwerk van Age Friendly Cities. In 2017 zullen Goningen, Emmen, Deventer, Doetinchem en Utrecht starten met het traject.

Long Live Arts

Als afsluiting van het Europese programma Long Live Arts werd op 28 april een Creative Dinner georganiseerd in Bozar te Brussel. De bijeenkomst maakte onderdeel uit van het Nederlands EU Voorzitterschap, en kende twee onderdelen. De eerste was een officieel moment waarop het Long Live Arts Manifesto –ondertekend door meer dan 150 Europese instellingen- werd uitgereikt aan de Directeur-Generaal Cultuur, de Vlaamse Minister van Cultuur en Welzijn, de voorzitter van de Arts Council Wales en de Duitse Staatssecretaris Cultuur van deelstaat Noordrijn-Westfalen. Doel van het Manifesto is cultuurparticipatie door ouderen in een breder kader plaatsen en praktische handreikingen voor verdere implementatie daarvan aanreiken. In het Manifesto wordt gepleit voor een Europese aanpak op het gebied van politiek, praktijk, onderzoek en scholing.

Het tweede onderdeel was een creative diner voor 110 genodigden. Gedurende het diner werden er fragmenten getoond uit succesvolle voorstellingen uit de partnerlanden Nederland, België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Van 24-28 september 2016 vond in Washington de Global Conference “Creative Aging: Global Perspectives on Creativity and Aging” plaats. Centrale thema van de conferentie was Age Friendly Cities. Het Fonds was uitgenodigd een presentatie te houden over het vervolg van Long Live Arts en de regeling “Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cities”. In de Verenigde Staten werd zeer positief gereageerd op de inzet van het Fonds en Long Live Arts om samen met steden cultuurparticipatie door ouderen te bevorderen.

Jij maakt het mee

Een constante stroom wilde ideeën en bijzondere plannen op het platform Jij maakt het mee laat zien hoe divers de kunstbeoefening in de vrije tijd is. Via het interactieve digitale platform ondersteunt het Fonds kleinschalige, experimentele projecten op het gebied van de kunstbeoefening in de vrije tijd met een bijzondere samenwerking. Deze regeling is primair gericht op eigenzinnige makers met vernieuwende ideeën en ambitieuze plannen. Naast rechtspersonen kunnen ook individuen een aanvraag starten. De regeling staat het hele jaar open voor aanvragen; het maximaal aan te vragen bedrag is €5.000,-.

Bij Jij maakt het mee wordt het aanvraagproces volledig online uitgevoerd. Het proces kent drie fases: Denk mee, Beslis mee en Maak mee. De feedback van de fondsmedewerkers helpt de aanvrager om zijn of haar idee optimaal te laten aansluiten bij de criteria van de regeling, wat de kans op honorering vergroot. Het publiek wordt op een interactieve manier bij de aanvraagprocedure betrokken. Op de plannen kan met tips en adviezen worden gereageerd en het publiek kan meestemmen over het honoreren van een project.

Door de continue stroom nieuwe projectvoorstellen blijft Jij maakt het mee altijd in beweging. Veel aanvragers werken enthousiast mee aan de discussies op het platform. Ook in de Maak mee-fase zijn sommige aanvragers heel actief, zoals Rockin’ Old School, een muziekinitiatief voor senioren. Gehonoreerde aanvragers zijn over het algemeen enthousiast over het platform. Doordat zij hun best hebben moeten doen om publieksstemmen te werven hebben ze in een vroeg stadium al veel publiciteit voor hun project gemaakt. Dat blijkt vervolgens goed te helpen bij het werven van publiek en het verkopen van kaartjes.

De belangstelling voor Jij maakt het mee was in 2016 vrij constant. In totaal zijn dit jaar 41 aanvragen gehonoreerd. Het team van Jij maakt het mee is in 2016 uitgebreid zodat meer collega’s ervaring op konden doen met deze manier van werken.

De nieuwe koers op het gebied van communicatie die in 2015 is ingeslagen, met de virtuele collega’s Willem & Nadja, is in 2016 uitgebreid. Deze digitale ambassadeurs werden prominenter ingezet, zowel online als offline. Af en toe waren Willem & Nadja namelijk ook live actief, bijvoorbeeld bij de Mini Maker Faire in Eindhoven.

Toekomst

In 2017 krijgt het platform Jij maakt het mee een bredere invulling. De regeling is niet langer uitsluitend bestemd voor experimentele projecten op het gebied van kunstbeoefening in de vrije tijd, maar ook voor initiatieven uit de erfgoedsector. Tegelijkertijd wordt het maximaal aan te vragen bedrag verhoogd van €5.000,- naar €15.000,-. Vanaf 2017 wil het Fonds ook beter en actief aanwezig zijn in hele land. Om dit te bereiken zal het Fonds vaker aansluiten bij regionale bijeenkomsten. Vooruitlopend hierop zijn in 2016 op verschillende plaatsen presentaties

gegevens over Jij maakt het mee, bijvoorbeeld op uitnodiging van de cultuurcoach van Enschede bij een netwerkbijeenkomst cultuur in november.

Internationale programma's

Het Fonds voor Cultuurparticipatie wil met haar internationale programma's de internationale positie van Nederland op het gebied van cultuureducatie- en participatie versterken. Het Fonds is van mening dat vooral duurzame samenwerkingsrelaties goede resultaten opleveren en richt zich daarbij specifiek op de buurlanden: Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Vlaanderen.

Inclusief de internationale conferenties die het Fonds samen met andere partners organiseert, zoals op het gebied van Immaterieel erfgoed en ouderen- & kunstparticipatie, besteedde het Fonds in 2013-2016 tussen de €100.000,- en €260.000,- per jaar aan internationale activiteiten, oftewel 1-2% van het totale budget. Net als voorgaande jaren ontving het EU-Jeugdorkest ook in 2016 een bijdrage van het Fonds.

Cijfers in tabel: alle deelregelingen

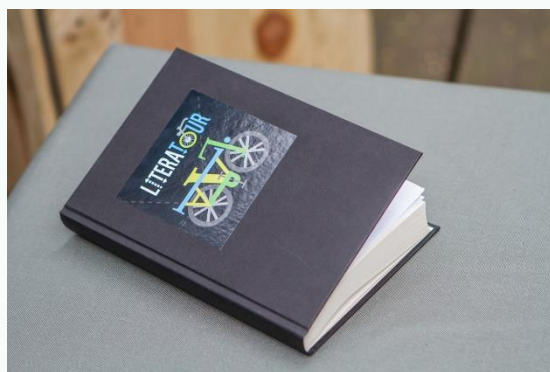
Subsidiereregeling	Aangevraagd (Aantal)	Aangevraagd (Bedrag)	Gehonoreerd (Aantal)	Gehonoreerd (Bedrag)
Jonge Kunst	15	€ 142.483	7	€ 69.850
Dutch Cultural Manifestations Abroad	5	€ 205.500	5	€ 205.500
Totaal Internationaal	20	€ 347.983	12	€ 275.350

Nederland-Duitsland: Jonge Kunst

Gedicht Alex Janse – Literatour

*-Kiezelsteentje dat in het water valt-
bomen langs de rivier
plooiën de deken van asfalt
geheel naar eigen zin*

net als wat historie doet
met de deken van weten
die ons allen verblind

Het Fonds voor Cultuurparticipatie richt zich internationaal niet alleen op het ondersteunen van activiteiten, maar juist ook op netwerkontwikkeling. Zo is er sinds 2012 een samenwerkingsovereenkomst met de Duitse zusterorganisatie Fonds Soziokultur om gezamenlijk projecten mogelijk te maken en kennis te delen. In 2016 hebben beide fondsen hun samenwerking met vier jaar verlengd en zijn 7 van de in totaal 15 ingediende aanvragen gehonoreerd voor een bedrag van €69.850,-.

De focus van de 2016 editie van Jonge Kunst lag op spoken word, literatuur, poëzie en crossovers die deze disciplines verbinden. Bij de Frankfurter Buchmesse die in oktober 2016 plaatsvond waren Nederland en Vlaanderen gastland. Daarom ging de voorkeur uit naar projecten die een verbinding leggen met de activiteiten rond de Frankfurter Buchmesse of die hierop reflecteerden. De zeven gehonoreerde projecten bestonden o.a. uit een literaire fietstocht naar Frankfurt die resulteerde in een reeks performances en producten, een theaterproductie over sociale isolatie, alsook een uitwisseling tussen jongeren die samenwerken gedurende enkele festivals en werken aan twee theaterproducties met helden uit de literatuur als uitgangspunt. Ook in Duitsland is het op dit moment

lastig om aanvullende financiering te vinden. Daardoor slagen niet alle organisaties erin om hun plannen zoals oorspronkelijk omschreven uit te voeren.

Tandem Cultuurparticipatie

Het Fonds heeft ook een meerjarige samenwerking met de European Cultural Foundation (ECF), voor de uitvoering van het Tandem programma Community and Participation, een uitwisseling en samenwerkingsproject tussen cultureel managers in Nederland en buurlanden. In het voorjaar van 2016 startte een nieuwe ronde, met als thema 'diversiteit en cultuurparticipatie'. 11 organisaties uit Nederland en 11 uit omliggende landen (Belgie, Duitsland en Verenigd Koninkrijk) hebben tijdens de startbijeenkomst kennisgemaakt en gewerkt aan dit thema. Op basis van de projectvoorstellen zijn 7 Tandems geselecteerd die gedurende 2016-2017 kunnen samenwerken. De slotbijeenkomst van deze Tandemronde vindt in juni 2017 plaats, voorafgaand aan Welcome to the Village in Leeuwarden, waarbij aansluiting gezocht gaat worden bij Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 en het thema Iepen Mienskip. Het Fonds wil de samenwerking met ECF ook in de nieuwe beleidsperiode voortzetten.

Long Live Arts

In Engeland zijn banden opgebouwd met de Paul Hamlyn Foundation en de Baring Foundation. Met dit laatste fonds is een meerjarige samenwerking aangegaan rondom het hiervoor reeds geïntroduceerde thema 'ouderen en cultuur' ('Long Live Arts'). Hierbij zijn ook andere Nederlandse partners betrokken alsmede het Vlaamse ministerie voor Cultuur. Gezamenlijk presenteerden de partners in Brussel het al genoemde Long Live Arts Manifesto.

Talentontwikkeling en Manifestaties

Tussen de 18 organisaties die zich bezig houden met talentontwikkeling en manifestaties ondernemen meerdere projecten ook internationale activiteiten. Twee van deze organisaties zijn expliciet internationaal gericht: het Wereld Muziek Concours in Kerkrade en het International Community Arts Festival (ICAF) in Rotterdam.

Dutch Cultural Manifestations Abroad (DCMA)

De zes publieke fondsen voerden in 2015 en 2016 onder deze naam een gezamenlijk internationaal programma uit, met budget uit het internationaal cultuurbeleid van Buitenlandse Zaken. Het programma richtte zich op: Vlaanderen (in het kader van BesteBuren 2015), Duitsland (gericht op een cultureel programma samenhangend met de Frankfurter Buchmesse), Brazilië, Zuid Korea en op kleine schaal de Golfstaten en Frankrijk. Het Fonds richtte zich alleen op de eerste drie landen en heeft hierbinnen meerdere projecten op het gebied van cultuurparticipatie ondersteund. Speciale aandacht ging daarbij uit naar samenwerkingsprojecten met Brazilië op het gebied van muziekonderwijs en community arts.

HOBRA

In de aanloop naar de Olympische Spelen vond in Rio de Janeiro van 11 tot 31 juli 2016 het Nederlandse culturele programma HOBRA (Holanda-Brasil) plaats. Tien Nederlandse en tien Braziliaanse kunstenaars en makers vormden duo's. Elk duo maakte in drie weken tijd een nieuw werk. De resultaten werden tussentijds en bij een grootschalig slotevenement in Rio de Janeiro aan het publiek getoond.

HOBRA is een samenwerking tussen de zes Nederlandse cultuurfondsen en DutchCulture. Het programma werd uitgevoerd met verschillende Braziliaanse culturele partners, waaronder het internationale theaterfestival TEMPO. Jorn Konijn was de Nederlandse curator.

“Er zijn veel persoonlijke contacten ontstaan, waardoor het geheel een intiem karakter krijgt. Voor mij is dat essentieel om goed werk te kunnen maken” Theatermaker Sjaron Minailo maakte samen met zijn Braziliaanse partner Pedro Kosovski een muziektheatervoorstelling gebaseerd op een lokale mythe

Op 31 juli vond in Rio de Janeiro het grootschalig slotevenement van het Olympisch cultureel programma HOBRA plaats. Daar toonden de duo's de resultaten van drie weken intensief samenwerken. In het kader van cultuurparticipatie deed theatermaker Jörgen Tjon A Fong mee aan HOBRA. Zijn voorstelling was een groot succes en hij is nog meerdere keren teruggegaan naar Rio om het project voort te zetten.

Overige bijdragen

In 2016 werden incidentele bijdragen gegeven aan het Rotterdams Wijktheater (ICAF-festival), World Bboy Classic in Eindhoven (samen met het Fonds Podiumkunsten) en het samenwerkingsverband van ISH met HipHop Factory en Jecoks Dance Animal Popping uit Jakarta. Deze projecten dragen bij aan de internationale netwerkvorming op het terrein van community art en urban arts. Evenals de andere cultuurfondsen heeft het Fonds ook bijgedragen aan de culturele programmering in het kader van het Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie, in het bijzonder het programma Europe by People.

Toekomst

In de periode 2013-2016 zijn relevante netwerken opgebouwd met internationale fondsen en hebben de subsidies van het Fonds een stevige stimulans kunnen geven aan de versterkte aanwezigheid van Nederlandse instellingen en kunstenaars op de terreinen van educatie en participatie, met name in de buurlanden. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zal zich in de komende beleidsperiode blijven richten op de ontwikkeling van duurzame internationale samenwerkingsrelaties en is verheugd dat cultuurparticipatie inmiddels ook structureel is opgenomen als aandachtsgedebied in het internationaal cultuurbeleid. Met ingang van de nieuwe beleidsperiode zal het Fonds voor het eerst steun krijgen uit het HGIS-programma.

3. FINANCIËN

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen inzicht in het exploitatieresultaat en de financiële positie in 2016. Een nadere uitwerking hiervan staat beschreven in de jaarrekening 2016. In de jaarrekening is een vergelijking opgenomen gebaseerd op de goedgekeurde begroting 2013-2016. De grootste verschillen ten opzichte van de realisatie worden hieronder toegelicht.

Financiële positie

De financiële positie van het Fonds is goed: het Fonds kan voldoen aan de aangegane verplichtingen. Het goedgekeurde beleidsplan 2017-2020 en de ontvangen subsidiebeschikking voor deze beleidsperiode geven ons een grote mate van zekerheid voor de voortzetting van onze activiteiten. Doordat de beschikking voor de komende beleidsperiode in lijn is met de huidige instellingssubsidie en additionele projectsubsidies is de continuïteit van de activiteiten van het Fonds gewaarborgd tot in ieder geval 2020.

Risicomanagement

Op het gebied van risicomanagement is in 2016 de risicoanalyse geactualiseerd. Er is een risicomatrix met daarbij horende beheersmaatregelen vastgesteld. Daar waar nodig zijn verbetervoorstellen gedaan en afspraken gemaakt voor het implementeren van nieuwe beheersmaatregelen. De bewaking van de financiële positie, risico's, werking en voortgang van de implementatie van beheersmaatregelen vindt periodiek plaats.

Het belangrijkste strategische risico voor het Fonds is de continuïteit in de financiering door het ministerie van OCW als subsidiegever. Door het ontvangen van de subsidiebeschikking voor 2017-2020 is de continuïteit op dit moment voldoende gewaarborgd. Operationeel zien wij als grootste risico het ontvangen van een gegrond bezwaar als het subsidieplafond van een regeling is bereikt.

In opdracht van OCW heeft de Auditdienst Rijk in 2016 een onderzoek uitgevoerd en aanbevelingen gedaan voor het bepalen van de hoogte van de algemene reserves bij de cultuurfondsen. In oktober heeft OCW de gedane aanbevelingen overgenomen. De nieuwe werkwijze waarbij de hoogte van de algemene reserve door OCW wordt getoetst aan nader te bepalen signaleringsgrenzen wordt toegepast vanaf de beleidsperiode 2017-2020.

Voor het bepalen van de gewenste hoogte van de algemene reserve is een intern berekeningskader opgesteld op basis van de reguliere bedrijfsrisico's van het Fonds. Dit zijn onvoorziene extra apparaatskosten, kosten voor alsnog te verlenen subsidies als gevolg van bezwaarschriften, frictievergoedingen bij meerjarige subsidies, oninbare subsidievorderingen en afwaardering van activa.

De uitkomst van de hieronder beschreven berekeningswijze is een gewenste algemene reserve van 3% van de gemiddelde jaaromzet. De algemene reserve bedraagt per ultimo 2016 € 802.056 en bedraagt daarmee 3,1% van de gemiddelde jaaromzet voor 2017 (€ 25.954.489).

Berekeningskader gewenste hoogte algemene reserve
Apparaatskosten:
100% van huur- en leaseverplichtingen ultimo boekjaar
50% van overige verplichtingen ultimo boekjaar
5% van salariskosten komend boekjaar
Subsidies:
1% van gemiddelde jaaromzet subsidies
Activa:
2/3 van (boekwaarde + 50% investering komend jaar)

Vanaf het verslagjaar 2017 zal in de risicoparagraaf jaarlijks de becijfering en hoogte van de algemene reserve worden toegelicht.

Financieel overzicht 2013 - 2016

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale lasten in de afgelopen beleidsperiode. De hoogste activiteitenlasten ontstaan in 2013 vanwege het beschikken van de meerjarige subsidies voor Cultuureducatie Met Kwaliteit. Het gemiddelde percentage beheerlasten over de periode 2013-2016 is 8,5% van het totale subsidiebudget (€ 99,19 miljoen) en blijft daarmee ruim onder de norm van 10%.

2013 - 2016	2013 (€)	2014 (€)	2015 (€)	2016 (€)	Totaal (€)
Beheerslasten					
Personeel	1.727.678	1.636.719	1.380.106	1.655.372	6.399.875
Materieel	468.647	523.090	483.117	520.727	1.995.581
Totaal	2.196.325	2.159.809	1.863.223	2.176.099	8.395.456
Activiteitenlasten					
Verleende subsidies (incl. monitoring/evaluatie)	50.709.481	12.280.247	8.120.450	18.751.998	89.862.176
Overige activiteitenlasten	287.352	497.314	471.371	425.492	1.681.529
Totaal	50.996.833	12.777.561	8.591.821	19.177.490	91.543.705

Financieel kader

FINANCIEEL KADER 2016	Realisatie (€)	Begroting (€)	Vershil (€)
Beheerslasten			
Personeel	1.655.372	1.646.700	8.672-
Materieel	520.727	490.000	30.727-
Totaal	2.176.099	2.136.700	39.399-
Activiteitenlasten <i>(incl monitoring en evaluatie)</i>			
Cultuureducatie met Kwaliteit	3.141.729	3.400.000	258.271
Talentontwikkeling en Manifestaties	199.407	150.000	49.407-
Versterking Actieve Cultuurparticipatie	3.009.665	2.800.000	209.665-
Jij maakt het mee	205.210	300.000	94.790
Projectsubsidie EU-Jeugdorkest	18.500	18.000	500-
Impuls Muziekonderwijs	10.117.633	-	10.117.633-
Urban Arts	150.000	-	150.000-
Internationale subsidies	136.850	-	136.850-
Incidentele subsidies	1.567.499	-	1.567.499-
Dutch Cultural Manifestations Abroad	205.507	-	205.507-
Overige activiteitenlasten	425.492	540.000	114.508
Totaal	19.177.490	7.208.000	11.969.490-

Beheerslasten

De beheerslasten in 2016 zijn 9,9%, dit percentage is gerelateerd aan het totaal van de subsidiebatens van OCW (€ 21,88 miljoen). In 2013 is voor met name de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit een aanzienlijk bedrag (€ 40 miljoen) aan meerjarige subsidies beschikbaar. Het bedrag aangevane verplichtingen is daardoor in 2014, 2015 en 2016 aanzienlijk lager en het percentage beheerslasten navenant hoger.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi)publieke sector

De leidinggevende topfunctionaris die aan de regels van de WNT moet voldoen in 2016 is dhr. J.J.K. Knol, directeur-bestuurder van het Fonds sinds 1 maart 2009. Daarnaast ontvangen de leden van de Raad van Toezicht een vergoeding per vergadering. Zij vallen onder de WNT normering voor toezichthoudende topfunctionarissen.

De topfunctionarissen verdienen niet meer dan de voor hen gestelde WNT-normen. In de jaarrekening wordt openbaar gemaakt wat de functionarissen in 2016 hebben verdiend, dit betreft zowel de vaste als de variabele beloning.

Activiteitenlasten

In 2016 bedragen de totale activiteitenlasten € 19,18 miljoen en zijn daarmee ca € 12 miljoen hoger dan begroot. Deze overschrijding is primair te verklaren door een aantal projectsubsidies die niet waren voorzien bij de begroting. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

De regeling Impuls Muziekonderwijs is in 2015 van start gegaan en wordt uitgevoerd tot en met 2020. De regeling maakt geen onderdeel uit van de oorspronkelijke begroting voor 2013-2016 en zorgt daardoor voor een hogere besteding (ten opzichte van de begroting) van € 10 miljoen. Het budget voor de Impuls Muziekonderwijs komt voort uit de herbesteding van het flankerend budget CMK, aangevuld met middelen vanuit OCW.

Voor het programma Cultuureducatie met Kwaliteit zijn in 2016 subsidies beschikbaar voor Professionalisering Cultuuronderwijs PO. Per saldo is er op dit programma een beperkte onderbesteding van € 0,25 miljoen.

Voor het internationale programma Dutch Cultural Manifestations Abroad (DCMA) heeft Buitenlandse Zaken een aantal fondsen gezamenlijk een subsidie van € 2,3 miljoen toegekend. Voor cultuurparticipatie is een subsidiebudget van ten minste € 250.000 beschikbaar. De subsidies die het Fonds voor dit programma heeft beschikbaar in 2016 waren goed voor € 0,2 miljoen. Het budget voor DCMA wordt beheerd door Fonds Podiumkunsten en aan het eind van het jaar verrekend op basis van de verstrekte subsidies.

Tot slot is er in 2016 een aantal incidentele subsidies beschikbaar, waaronder een subsidie aan de stichting Méér muziek in de Klas (€ 1 miljoen), de Open Monumentendag (€ 250.000) en de vereniging CultuurProfielScholen (€ 125.000).

Bestemming resultaat	2016 (€)
Bestemmingsfonds OCW	
Rentebaten/-lasten	78-
Lager vastgestelde subsidies	213.861
Exploitatieresultaat (positief)	793.438
Bestemingsreserves	
Mutatie bestemmingsreserve	89.387
	1.096.607

Bovenstaande tabel geeft de resultaatbestemming weer. Voor het verdere verloop van de reserves verwijzen wij naar de jaarrekening 2016.

Bestemmingsfonds OCW

De rente, opbrengsten uit lager vastgestelde subsidies en het exploitatieresultaat worden toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW.

4. COMMUNICATIE

Zoals in het jaarverslag van 2015 beschreven ging de afdeling communicatie dat jaar van start met de professionalisering van de afdeling. 2016 was het jaar van de verdere uitwerking en implementatie van deze plannen. Doordat de communicatiemanager lid is geworden van het managementteam nam de rol van communicatie dit jaar een stevigere positie in binnen het Fonds. Hierdoor speelt communicatie op strategisch niveau een grotere rol in de organisatie en is het communicatieteam beter aangesloten bij de ontwikkeling van het Fonds als geheel en de programma's en regelingen in het bijzonder.

Strategie

In 2016 ontwikkelde het Fonds een Strategisch Communicatieplan waarin de visie voor de komende vier jaar is vastgelegd. Aanleiding was het nieuwe beleidsplan en de ambities en kaders die daarin staan. Deze ambities kwamen deels voort uit het rapport van de visitatiecommissie in 2015. Hierin werd aanbevolen dat het Fonds op strategisch en beleidsmatig vlak scherper zou bepalen hoe en met welk doel het de verschillende platforms wil inzetten. De kerndoelen van het strategische plan zijn de versterking van de profilering van het Fonds, het vergroten van de klanttevredenheid en het vergroten van de interne verbondenheid. Deze plannen worden in de jaren 2017-2020 ingevuld en resulteren in de verdere professionalisering van de communicatie van het Fonds. In 2016 vond onder anderen een usabilitytest plaats voor de website. Dit onderzoek dient als basis voor de verdere verbetering van de fondswebsite.

Profilering

Het online magazine, social media en de corporate website blijven de belangrijkste communicatiekanalen. Op alle kanalen is het bereik gegroeid. Het gemiddeld bezoekersaantal van het magazine is licht gestegen naar meer dan 2000 per maand. Het bereik op social media is flink gegroeid (Facebook: >2800, Twitter: >9400) en het bereik van de website is zowel qua bezoekersaantallen, als qua lengte van elk bezoek toegenomen.

Vooraf de bekendmaking van de gehonoreerde scholen van de eerste ronde van de Impuls muziekonderwijs was een succes. Door regionaal toegespitste persberichten te sturen naar lokale media werden de berichten aanzienlijk vaker gepubliceerd dan wanneer landelijke media aangeschreven werd. Naast vele publicaties in kranten en op websites werd het Fonds ook meerdere malen benaderd voor radio-interviews. Deze werkwijze zal dus ook in de toekomst vaker worden ingezet.

Om helder te kunnen monitoren wat het werkelijke effect is van verschillende persuitingen en bekendmakingen, werkt het Fonds sinds 2016 met de mediamonitor van Media Info Groep. Ook is het gebruik van Smart PR, waarmee persberichten verstuurd kunnen worden naar lijsten mediacontacten, geïntensiveerd het afgelopen jaar. Dit gebeurde onder anderen in het kader van de eerder genoemde focus op regionale media.

Cultuur maakt iedereen zichtbaar

Aansluitend bij het programma Cultuur maakt iedereen zichtbaar uit het beleidsplan 2017-2020 is er in 2016 een begin gemaakt met het verzamelen en verspreiden van verhalen van en over Cultuurmakers. Een concrete uiting hiervan is de 'Cultuur maakt iedereen Videobooth', die het Fonds op meerdere evenementen heeft ingezet voor het verzamelen van videoboodschappen rond de vraag 'waarom maak jij cultuur?'. Deze campagne is van start gegaan tijdens Festival Bombarie, waar de videobooth voor het eerst opgesteld stond en er ook geschreven input werd verzameld rond dezelfde vraag. De antwoorden die hierbij zijn binnengekomen zijn vervolgens verwerkt tot een rap, met begeleidende videoclip.

Toekomst

Het belang van het zichtbaar maken van de impact van het Fonds is in de afgelopen jaren gegroeid. De strategische positie van communicatie wordt mede onderstreept door de rol van de communicatiemanager in het managementteam. Er zal in de beleidsperiode 2017-2020 sterk worden ingezet op het vertellen van verhalen en het in beeld brengen van Cultuurmakers. Ook bij de sterkere regionale focus van de verschillende regelingen zal communicatie een belangrijke rol spelen.

5. HET FONDS

Organisatiestructuur

In 2016 heeft het fonds veel aandacht besteed aan het versterken van zijn interne organisatie en het stroomlijnen van de werkprocessen. De jonge pioniersorganisatie is inmiddels uitgegroeid tot een vaste waarde in het culturele landschap. De tot nu toe bestaande matrixstructuur leverde flexibiliteit en ruimte op, maar leidde in de praktijk ook nogal eens tot onduidelijkheden in de verdeling van verantwoordelijkheden en uiteenlopende werkwijzen. Daarom is besloten in 2016 een verandering van de organisatiestructuur door te voeren zodat de verantwoordelijkheden helder zijn belegd en werkprocessen eenvoudiger zijn georganiseerd. Per 1 juli beschikt het Fonds over een Management Team (MT), gevormd door de directeur-bestuurder, de business controller, de communicatiemanager en de programmamanager. Waar de directeur-bestuurder de bestuurlijke eindverantwoordelijkheid draagt en vooral de strategische externe relaties onderhoudt, stuurt de programmamanager intern de inhoudelijke medewerkers aan, verdeeld over twee clusters: cultuureducatie en cultuurparticipatie. In 2016 heeft het Fonds ook zijn HR-strategie ontwikkeld en gewerkt aan de interne communicatie en onderlinge samenwerking. Zo is de organisatie gereed gemaakt voor de start van een nieuwe beleidsperiode.

Werkwijze

In het kader van de organisatieverandering is het Fonds in 2016 verder gegaan met het stroomlijnen van de werkprocessen, een ontwikkeling die al in 2015 in gang was gezet. Het subsidieproces is dit jaar uitgebreid geanalyseerd en aangepast naar een Algemeen Subsidiekader om voor alle regelingen de basis gelijk te trekken.

Aanvragen

In totaal zijn er voor de programma's gezamenlijk 1.556 subsidieaanvragen ontvangen. Minimaal 96% van de aanvragers hebben tijdig (binnen de norm van 13 weken/92 dagen) een besluit op hun aanvraag ontvangen. De gemiddelde doorlooptijd ligt onder de norm; op 66 dagen.

Procedure

Via de website van het Fonds kunnen culturele en onderwijsinstellingen een account aanvragen voor de Mijn Fonds omgeving. Na controle van de accountgegevens kan men inloggen op Mijn Fonds waar digitale aanvraag- en verantwoordingsformulieren per regeling beschikbaar zijn. Ook is een reeds ingediende aanvraag inzichtelijk via Mijn Fonds. Jij maakt het mee maakt daarnaast gebruik van een eigen registratie- en gebruikerssysteem.

De norm voor vaststellingen is 22 weken (153 dagen); de gemiddelde doorlooptijd van de vaststellingen per programma is als volgt:

- Cultuureducatie met Kwaliteit: 86 dagen
- Versterking Actieve Cultuurparticipatie: 106 dagen
- Overige subsidies: 51 dagen
- Plusregeling (2012): 84 dagen

Bezwaar en beroep

Een belanghebbende kan binnen zes weken nadat een besluit is verzonden daartegen bezwaar maken bij het bestuur van het Fonds. Het bestuur van het Fonds beslist op het bezwaar binnen twaalf weken nadat de termijn voor het indienen van een bezwaar is verstreken. Bezwaarschriften die aan de formele vereisten voldoen, worden ter advisering voorgelegd aan een onafhankelijke bezwaaranadviescommissie. Deze commissie bekijkt het dossier en biedt de bezwaarmaker de mogelijkheid zijn bezwaar mondeling toe te lichten tijdens een hoorzitting. Daarbij wordt ook het Fonds in de gelegenheid gesteld het bestreden besluit toe te lichten en te reageren op het bezwaar. De bezwaaranadviescommissie brengt advies uit aan het bestuur van het Fonds over de te nemen beslissing. Het bestuur neemt daarna een beslissing over het bezwaar, met inachtneming van het advies van de commissie. Indien het bestuur afwijkt van dit advies, wordt dat in het besluit gemotiveerd.

Feiten en cijfers

In 2016 zijn in totaal 1.556 besluiten op aanvragen verstuurd, hierop zijn achttien bezwaren ontvangen (1,2%). Eén bezwaar is door de indiener naderhand ingetrokken en drie zijn niet-ontvankelijk verklaard. Elf bezwaren zijn ongegrond verklaard. Van de overige drie zijn er twee in 2017 ongegrond verklaard en een moet er nog behandeld worden. Zeven van de achttien bezwaren hadden betrekking op de regeling Versterking Actieve Cultuurparticipatie. Omdat bij deze regeling ook de meeste aanvragen worden afgewezen ligt dit in de lijn der verwachting. Op de besluiten tot (lagere) vaststelling of intrekking van de subsidie zijn geen bezwaren ontvangen.

ICT

AIMS is het workflowsysteem dat de gehele afhandeling van subsidieaanvragen ondersteunt alsook het relatiemanagementsysteem is van het Fonds. Met de rapportagetool Crystal Reports worden managementrapportages en overzichten van de aanvraaggegevens uit AIMS gegenereerd om de workload inzichtelijk te maken, sturing te geven en aansluiting met het financiële systeem te maken. Zowel de applicatie AIMS als de digitale werkomgeving van de fondsmedewerkers functioneert op basis van Cloud computing. In 2016 is de online tool Cobra in gebruik genomen, waarin de personeelsinformatie, alsook de HR tools en de verlovverzoeken te vinden zijn.

Adviseurs

Het Fonds werkt met een adviseurspool op voordracht van de benoemingsadviescommissie. Op basis van de benodigde expertise wordt per vergadering een commissie samengesteld waarin (doorgaans in wisselende samenstelling) wordt geadviseerd over de aanvragen. De culturele en regionale diversiteit blijft een aandachtspunt bij het werven van nieuwe adviseurs. Een overzicht van de samenstelling van de adviescommissies is te vinden in bijlage 1.

Samenwerking

Het Fonds heeft in de aanloop naar de nieuwe beleidsperiode veel samengewerkt met het LKCA. De beleidsplannen zijn op elkaar afgestemd en besproken in een gezamenlijke vergadering van de raden van toezicht. Met name bij Cultuureducatie met Kwaliteit is het ministerie van OCW nauw betrokken. Binnen dit programma neemt het Fonds voor Cultuurparticipatie de uitvoering van de subsidieregelingen voor zijn rekening, terwijl het LKCA zorg draagt voor het traject van kennisdeling. Het ministerie, het LKCA en het Fonds stemmen elkaars inspanningen af in een programmaoverleg. Ook op het gebied van cultuurparticipatie trekken het Fonds en het LKCA de komende jaren gezamenlijk op, in het bijzonder rondom culturele diversiteit, de samenwerking met sport en de activiteiten voor vluchtelingen.

Voor de publiek-private samenwerking wordt er structureel samengewerkt met het Oranje Fonds voor het programma Kinderen Maken Muziek, met het Prins Bernard Cultuurfonds voor Cultuureducatie in het VMBO, en met Stichting RCOAK, VSBfonds en Fonds Sluyterman van Loo voor het onderwerp ouderen en cultuur. Op het gebied van cultuureducatie werd er in 2016 ook intensiever samengewerkt met Méér Muziek in de Klas. De PO raad blijft ook een vaste partner

Governance Code Cultuur

Het Fonds voldoet aan de code, maar op één punt wijken de reglementen van het Fonds af: in plaats van de in de code aangegeven benoemingstermijn van vier jaar voor de leden van de Raad van Toezicht, hanteert het Fonds conform zijn statuten een termijn van vijf jaar. Deze termijnen zijn bij de start van het Fonds overeengekomen met het ministerie en in vervolg daarop vastgelegd in de statuten. Het Fonds blijft er naar streven een afspiegeling te zijn van de maatschappij. Om deze reden zijn in 2016 actiever en bewuster omgegaan met ons diversiteitsbeleid, met de Code Culturele Diversiteit als leidraad. Samen met andere fondsen heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie in 2016 steun verleend aan de Code Culturele Diversiteit Award die op 15 februari 2017 is uitgereikt.

Integriteit

Het Fonds beschikt over een integriteitscode en integriteitsbeleid. Deze documenten geven voor medewerkers, adviseurs, externe inhuur en Raad van Toezichtleden handvatten hoe om te gaan met integriteitsvraagstukken, bijvoorbeeld in de omgang met aanvragers en de middelen van het Fonds. Daarnaast hanteert het Fonds de

Gedragscodes Cultuurfondsen. Deze code bevat een reeks waarborgen voor de onafhankelijkheid van handelingen van fondsen en is gepubliceerd op onze website. Het Fonds volgt de code en waarborgt hierdoor transparantie van beleid, zorgvuldige samenstelling van commissies en vermijding van belangenverstrengeling. Naast het hebben en volgen van de code, is het onderwerp integriteit ook actief onderwerp van gesprek binnen de organisatie.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid en de organisatie van het Fonds. De minister van OCW benoemt de voorzitter, deze wordt verzocht andere leden te werven. Vervolgens benoemt de minister de leden. Deze worden voor een periode van vijf jaar benoemd en maximaal eenmaal herbenoemd. De samenstelling van de Raad en de nevenfuncties van de individuele Raadsleden zijn in bijlage 1 opgenomen.

Algemene aandachtspunten bij de samenstelling van de Raad zijn:

- Brede samenstelling
- Evenwichtige opbouw met oog voor diversiteit
- Onafhankelijke positionering
- Geen (schijn van) belangenverstrengeling
- Kritische en integere taakvervulling
- In staat om hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen
- Vijf tot negen leden

Bestuur en medewerkers

De Raad van Toezicht benoemt de bestuurder aan de hand van een profielschets. De bestuurder heeft in ieder geval instemming van de Raad nodig voor de jaarlijkse begroting met toelichting, het voortschrijdend meerjaren beleidsplan, en de plannen inzake een adequaat risicobeheersings- en controlesysteem. De bestuurder vergadert vijf à zes keer per jaar met de Raad van Toezicht.

De Raad voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de bestuurder en heeft ook jaarlijks een gesprek met de personeelsvertegenwoordiging van het Fonds.

De medewerkers van het Fonds worden bezoldigd aan de hand van de BBRA schalen en bouwen pensioen op bij het ABP. De leidinggevende voert met iedere medewerker jaarlijks een functionerings- en beoordelingsgesprek.

6. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Het jaar 2016 stond voor de Raad van Toezicht in het teken van de overgang van de lopende beleidsperiode naar het nieuwe programma van het Fonds voor 2017-2020. Daarnaast besteedde de Raad tijdens zijn vergaderingen aandacht aan de samenwerking met het LKCA en de versterking van de interne organisatie.

Beleidsplan 2013-2016

Aan de hand van vaste rapportages werd de Raad in de loop van het jaar geïnformeerd over de voortgang met de subsidieprogramma's van het Fonds. Daarnaast verleende de Raad goedkeuring aan de jaarlijkse begroting en het bestuursverslag met jaarrekening 2015. Rapportages op basis van een vast aantal kpi's boden de Raad zicht op de interne processen en de effecten van de regelingen. Ook kwamen tijdens de vergaderingen cultuurpolitieke ontwikkelingen aan de orde en werd gesproken over de intensievere samenwerking van het fonds met het Landelijk Kennisinstituut voor Cultuureducatie en Amateurkunst.

Beleidsplan 2017-2020

Aan het begin van het jaar werd het nieuwe beleidsplan 'Cultuur maakt iedereen' door de Raad goedgekeurd. In de aanloop naar de nieuwe beleidsperiode stonden in 2016 diverse nieuwe regelingen op de agenda, waaronder de nieuwe matchingsregeling Cultuureducatie met kwaliteit, Cultuureducatie in het VMBO, Jij maakt het mee, Jonge Kunst (de samenwerking met het Duitse fonds Soziokultur) alsmede een nieuw Algemeen Subsidierglement. In december bracht de Raad een werkbezoek aan Vakcollege de Hef in Rotterdam-Zuid, in het teken van de toegenomen aandacht voor cultuuronderwijs op het VMBO. Tot tevredenheid van de Raad werpen de inspanningen van het fonds en andere partijen voor versterking van het muziekonderwijs hun vruchten af. De regeling Impuls Muziekonderwijs blijkt een groot succes en kan met extra middelen van de minister in de komende beleidsperiode worden voortgezet.

Organisatie

In 2016 is de interne organisatie van het fonds verstevigd. In een nieuw organisatieplan zijn rollen en verantwoordelijkheden preciezer omschreven. Het Fonds kent sinds de zomer een MT en de inhoudelijke adviseurs zijn ondergebracht in twee clusters, cultuureducatie en cultuurparticipatie, beide aangestuurd door één programmamanager. De wijzigingen in de organisatie zijn geregeld aan de orde geweest in de Raad die hierover ook gesproken heeft met de PVT. Naar de mening van de Raad is met de vernieuwde organisatiestructuur een stevige basis gelegd voor de komende beleidsperiode.

Governance

De raad geeft zijn toezichthoudende taak mede vorm aan de hand van het gesprek met de bestuurder over een aantal prestatie-indicatoren. Op basis van een terugkerend ritme wordt gesproken over de governance, de financiën, de interne organisatie, de voortgang van programma's en de maatschappelijke impact van het fonds. Voor de nieuwe beleidsperiode zullen nieuwe prestatie-indicatoren worden opgesteld. De Raad evalueerde tevens zijn eigen functioneren en dat van de bestuurder, aan de hand van geïnventariseerde ervaringen en opvattingen van de leden. Deze evaluatie vormde ook input voor het jaarlijkse functioneringsgesprek van de voorzitter en de vice-voorzitter met de bestuurder.

Samenstelling

De samenstelling van de Raad onderging in 2016 een belangrijke wijziging. In verband met zijn aantreden als Commissaris van de Koning van de provincie Groningen heeft René Paas per 1 april 2016 zijn voorzitterschap beëindigd. Op voordracht van de Raad van Toezicht heeft de minister per 1 september 2016 Khalid Boutachekourt als nieuwe voorzitter benoemd.

Leden van de Raad ontvangen voor hun deelname aan de vergaderingen van de Raad een bescheiden vacatie- en reiskostenvergoeding. De gezamenlijke kosten hiervan bedroegen in 2016 € 16.272.

Namens de Raad van Toezicht,

Khalid Boutachekourt,
voorzitter

7. BESLUIT

Aldus vastgesteld door de bestuurder en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Utrecht, 8 maart 2017

Dhr. J.J.K. Knol
directeur-bestuurder

Dhr. K. Boutachekourt
voorzitter Raad van Toezicht

8. JAARREKENING 2016

1. Balans (na resultaatbestemming)

Activa	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Verbouwing	0	0
Inventaris en inrichting	25.488	14.794
ICT	8.082	0
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<i>33.570</i>	<i>14.794</i>
<i>Financiële vaste activa</i>		
Vordering subsidie OCW	0	0
Waarborgsommen	22.331	22.331
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	<i>22.331</i>	<i>22.331</i>
Totaal vaste activa	55.901	37.125
Vlottende activa		
<i>Vorderingen</i>		
Vordering subsidie OCW	0	25.154.314
Overige vorderingen	1.610.846	45.396
<i>Totaal vorderingen</i>	<i>1.610.846</i>	<i>25.199.710</i>
Liquide middelen	5.832.425	9.449.636
Totaal vlottende activa	7.443.271	34.649.346
TOTAAL ACTIVA	7.499.172	34.686.471
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene Reserve	802.056	802.056
Bestemmingsfonds OCW	2.088.178	1.080.958
Bestemmingsreserve OCW Ondernemerschap	67.000	0
Bestemmingsreserve OCW Monitor CMK	22.387	0
Totaal Eigen vermogen	2.979.621	1.883.014
Voorzieningen		
Voorziening voor bezwaren	0	0
Totaal voorzieningen	0	0
Langlopende schulden		
Subsidieverplichtingen	724.840	662.798
Nog te verlenen subsidies	0	0
Nog te realiseren beheerlasten	0	0
Totaal langlopende schulden	724.840	662.798
Kortlopende schulden		
Subsidieverplichtingen	3.382.387	14.732.802
Nog te verlenen subsidies	0	14.649.824
Nog te realiseren beheerslasten	0	2.571.230
Overige kortlopende schulden	412.325	186.803
Totaal kortlopende schulden	3.794.712	32.140.659
TOTAAL PASSIVA	7.499.172	34.686.471

2 Functionele exploitatierekening

	2016 (€)	Begr. 2016 (€)	2015 (€)
BATEN			
Lager vastgestelde subsidies	213.861	50.000	55.885
Ingetrokken subsidies	154.448	20.000	203.685
Totale opbrengsten	368.309	70.000	259.570
Subsidie OCW	14.908.234	9.326.700	7.613.442
Projectsubsidie EU-Jeugdorkest	17.500	18.000	18.000
Projectsubsidie Festivals/Open monumentendag	390.789	0	0
Projectsubsidie Urban Arts	28.000	0	225.000
Projectsubsidie Erfgoedmanifestaties	0	0	800.000
Projectsubsidie Impuls Muziekonderwijs	6.442.556	0	682.444
Projectsubsidie Ondernemerschap	67.000	0	0
Projectsubsidie Monitor CMK	22.387	0	0
Overige bijdragen uit publieke middelen	205.500	0	112.473
Totale Subsidies/bijdragen	22.081.965	9.344.700	9.451.359
TOTALE BATEN	22.450.274	9.414.700	9.710.929
LASTEN			
beheerlasten personeel	1.655.372	1.646.700	1.380.106
beheerlasten materieel	520.727	490.000	483.117
Totale beheerlasten	2.176.099	2.136.700	1.863.223
Verleende subsidies	18.751.998	6.668.000	8.120.450
Overige activiteitenlasten materieel	151.858	300.000	234.326
Overige activiteitenlasten personeel	273.634	240.000	237.045
Totale Activiteitenlasten	19.177.490	7.208.000	8.591.821
TOTALE LASTEN	21.353.589	9.344.700	10.455.044
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	1.096.685	70.000	-744.115
Saldo rentebaten/-lasten	-78	20.000	3.505
EXPLOITATIERESULTAAT	1.096.607	90.000	-740.610

Resultaatbestemming

	2016 (€)	Begr. 2016 (€)	2015 (€)
Bestemmingsfonds OCW			
Saldo rentebaten/-lasten	-78	20.000	3.505
Lager vastgestelde subsidies	213.861	50.000	55.885
Exploitatie resultaat (positief)	793.438		
Bestemmingsreserves			
Mutatie bestemmingsreserve	89.387	0	800.000-
	1.096.607	70.000	-740.610

Voor twee van OCW ontvangen projectsubsidies is een bestemmingsreserve gevormd, dit betreft de bestemmingsreserve Ondernemerschap € 67.000 en de bestemmingsreserve Monitor CMK € 22.387.

Het saldo van de rentebaten en -lasten (€ -78) en de opbrengsten uit lager vastgestelde subsidies (€ 213.861) worden jaarlijks verrekend met het Bestemmingsfonds OCW. Aan het einde van de cultuurnotaperiode wordt het saldo van de "Nog te verlenen subsidies" en "Nog te realiseren beheerlasten" in geval van onderbesteding via resultaatbestemming toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW (€ 793.438).

3 Algemene toelichting en waarderingsgrondslagen

3.1 Algemene toelichting

Doelstelling

De stichting Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) is op 1 september 2007 opgericht en is gevestigd te Utrecht. De stichting heeft op grond van artikel 3 van de statuten als doel het stimuleren van cultuurparticipatie, opdat iedereen in Nederland, te beginnen bij jongeren, actief in aanraking komt met ten minste één kunstdiscipline. De stichting richt zich op het ontwikkelen, stimuleren, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreden of bevorderen van uitingen op het gebied van cultuureducatie, amateurkunst en volkscultuur.

In de jaarrekening 2016 is een begroting 2016 opgenomen gebaseerd op de goedgekeurde begroting 2013-2016 (brief van het Ministerie van OCW, datum 18 september 2012, kenmerk 437656).

3.2 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de volgende grondslagen gehanteerd:

Waarderingsgrondslagen

Richtlijn is het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Fondsen 2013-2016 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, met name RJ 640.

Activa en passiva

De activa en passiva zijn gewaardeerd op nominale waarde, tenzij anders is vermeld.

Vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op aanschaffingswaarde en verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de geschatte economische levensduur. Investerings in materiële activa lager dan € 2.500 worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij Stichting Fonds voor Cultuurparticipatie vorderingen, liquide middelen, langlopende schulden en kortlopende schulden. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, inclusief direct toerekenbare kosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijk geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Eigen vermogen

Conform voorschrift van het Ministerie van OCW worden lager vastgestelde subsidies en rentebaten toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW. De ingetrokken subsidies zijn in de beleidsperiode 2009 - 2012 toegevoegd aan de Algemene Reserve. Deze werkwijze is bij de jaarrekening 2014 op aanwijzen van OCW gewijzigd. De ingetrokken subsidies worden nu verantwoord onder de baten en verrekend met de verantwoorde subsidie OCW.

Aan het einde van de cultuurnotaperiode wordt het saldo van de "Nog te verlenen subsidies" en "Nog te realiseren beheerlasten" in geval van onderbesteding via resultaatbestemming toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW. De minister van OCW zal aan het einde van de periode een beslissing nemen over de resterende middelen in het bestemmingsfonds OCW.

Schulden aan subsidieontvangers

Wanneer een beschikking door het FCP is verleend voor (meerjarige) subsidies wordt de verplichting volledig in het jaar van toekenning opgenomen. De schulden aan subsidieontvangers zijn gesplitst in

een lang- en kortlopend deel. Bij het langlopend deel wordt aangegeven in welk jaar de verplichting naar verwachting uitbetaald wordt.

Niet bestede projectsubsidies worden verantwoord als vooruit ontvangen subsidies onder de kortlopende schulden.

Nog te verlenen subsidies en Nog te realiseren beheerlasten

De posten Nog te verlenen subsidies en Nog te realiseren beheerlasten betreffen de door OCW toegekende meerjarige subsidie voor zover nog niet besteed. De toerekening van de nog te besteden OCW subsidie aan de posten Nog te verlenen subsidie en Nog te realiseren beheerlasten geschiedt op basis van de verhouding tussen beheerlasten en activiteitenlasten volgens de meerjarenbegroting. In de jaarrekening wordt een onderscheid gemaakt in een kortlopend deel en een langlopend deel.

Resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd, verliezen zodra zij voorzienbaar zijn. Lager vastgestelde subsidies worden als directe opbrengst verantwoord in het jaar van vaststelling. Lager vastgestelde subsidies worden met de rentebaten jaarlijks toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW. De subsidie van OCW wordt voor hetzelfde bedrag verantwoord in de exploitatierekening als de bijbehorende activiteiten- en beheerlasten, zodat matching plaatsvindt. De ingetrokken subsidies worden als bate verrekend met de verantwoorde subsidie OCW.

Activiteitenlasten worden verantwoord in het jaar waarin de verplichtingen zijn aangegaan.

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het FCP zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

3.3 Specifieke waarderingsgrondslagen voor de bepaling van het resultaat

Pensioenen en andere lange termijn personeelsbeloningen

Ten behoeve van het personeel is een pensioenregeling getroffen. Hoewel inhoudelijk sprake is van een toegezegde pensioenregeling, vindt verwerking in de jaarrekening (in overeenstemming met Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 271.302) plaats als toegezegde bijdrageregeling. De pensioenregeling wordt als een toegezegde bijdrageregeling verantwoord, waarbij het Fonds voor Cultuurparticipatie in het geval van een tekort bij het pensioenfonds geen verplichtingen heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Voor zover bekend, zijn er per balansdatum geen tekorten of overschotten bij het bedrijfstakpensioenfonds die van invloed kunnen zijn op de omvang van de in de toekomst te betalen premies.

4 Toelichting op de balans

4.1 Activa

Materiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2016 (€)	Investing 2016 (€)	Afschrijving 2016 (€)	Boekwaarde 31-12-2016 (€)
Verbouwing	0	0	0	0
Inventaris en inrichting	14.794	15.563	4.869	25.488
Computerapparatuur en software	0	11.426	3.344	8.082
	14.794	26.989	8.213	33.570

De verzekerde waarde van de materiële vaste activa bedraagt € 195.000, inclusief € 21.000 voor geleasede kopieerapparatuur.

De verbouwing en inventaris & inrichting worden in 5 jaar afgeschreven, de computerapparatuur en software in 3 jaar.

Financiële vaste activa

Waarborgsommen

Dit betreft een bankgarantie voor de huur van de Kromme Nieuwegracht 70 in Utrecht ad € 22.331.

Vorderingen

Vordering subsidie OCW

De volgende subsidies zijn toegekend:

- Subsidie beleidsperiode 2013-2016 van € 89.197.800 (437656 van 18 september 2012), opgebouwd uit:
  - Instellingssubsidie inclusief ZBO korting van € 49.125.800
  - Projectsubsidie Matchingsregeling CEK van € 40.000.000
  - Projectsubsidie EU-Jeugdorkest van € 72.000
- Friciekostenvergoeding 2013 van € 137.173 (491298 van 11 maart 2013)
- Loonbijstelling 2013: verhoging van € 134.114 (563237 van 4 december 2013)
- Projectsubsidie Jeugdcultuurfonds van € 750.000 (655469 van 29 juli 2014)
- Loonbijstelling 2014: verhoging van € 118.618 (654683 van 29 augustus 2014)
- Projectsubsidie Urban Arts van € 378.000 (696625 van 16 december 2014)
- Projectsubsidie Erfgoedmanifestaties van € 800.000 (694793 van 19 maart 2015)
- Loonbijstelling 2015: verhoging van € 23.418 (785953 van 6 augustus 2015)
- Projectsubsidie Impuls Muziekonderwijs van € 3.000.000 (758543 van 4 september 2015)
- Projectsubsidie Uitvoering amendement 34-300 van € 390.789 (882276 van 24 februari 2016)
- Wijziging projectsubsidie Impuls Muziekonderwijs van € 4.000.000 (997136 van 6 juli 2016)
- Loonbijstelling 2016: verhoging van € 175.236 (1044391 van 12 augustus 2016)
- Projectsubsidie Ondersteuning ondernemerschap van € 67.000 (1070644 van 7 oktober 2016)
- Projectsubsidie Onderzoeksopzet Monitor van € 22.386,50 (1109215 van 13 december 2016)

Ten aanzien van de instellingssubsidie zijn nadere afspraken gemaakt over de inhoudelijke doelen die nagestreefd worden en de manier waarop de subsidiemiddelen worden ingezet. Alle subsidies van OCW zijn verleend onder de voorwaarde dat de begrotingswetgever voldoende gelden ter beschikking stelt.

Totaal toegekend is € 99.194.534,50

In 2013 is € 22.577.110 ontvangen.
 In 2014 is € 22.631.547 ontvangen.
 In 2015 is € 24.176.152 ontvangen.
 In 2016 is € 29.809.725,50 ontvangen.
 Hiermee zijn alle bedragen ontvangen.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen is als volgt te specificeren:

	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Vorderingen op subsidieontvangers	0	0
Debiteuren	214	0
Vooruitbetaalde beheerkosten	39.132	45.396
Vooruitbetaalde subsidies	1.565.000	0
Nog te ontvangen bedragen	6.500	0
	1.610.846	45.396

De post vooruitbetaalde beheerkosten bestaat voor het grootste deel uit vooruitbetaalde ICT-kosten en de huur van het bedrijfspand. De post vooruitbetaalde subsidies betreft geheel uitbetalingen in het kader van de regeling Muziek Impuls. De post nog te ontvangen bedragen betreft met name de uitkering voor ziektekosten.

Vorderingen subsidieontvangers

	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Vorderingen op subsidieontvangers	192.734	52.717
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-192.734	-52.717
	0	0

Er zijn ultimo 2016 drie vorderingen op twee subsidieontvangers. Voor deze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen. Beide stichtingen betreft een faillissement waarbij het nog onzeker is of de vordering kan worden voldaan.

Liquide middelen

	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Ministerie van Financiën	5.832.425	9.449.636
Saldo overige liquide middelen	0	0
	5.832.425	9.449.636

Het Fonds voor Cultuurparticipatie maakt gebruik van schatkistbankieren waardoor het saldo aan banktegoeden wordt aangehouden bij het ministerie van Financiën. De banktegoeden staan ter vrije beschikking.

4.2 Passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	Stand per 1-1-2016 (€)	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31-12-2016 (€)
Stand 1 januari	802.056			802.056
Dotatie		0		0
Onttrekking			0	0
Stand 31 december	802.056	0	0	802.056

Het saldo van de algemene reserve is ontstaan door jaarlijks het saldo van de ingetrokken subsidies en incidentele opbrengsten te doteren. Op 4 februari 2015 heeft het FCP een brief ontvangen van OCW (kenmerk 723477) waarin wordt aangegeven dat ingetrokken subsidies juridisch worden aangemerkt als niet verleende subsidie.

Bestemmingsfonds OCW

Het verloop van het bestemmingsfonds OCW is als volgt:

	Stand per 1-1-2016 (€)	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31-12-2016 (€)
Stand 1 januari	1.080.958			1.080.958
Dotatie		1.007.220		1.007.220
Onttrekking			0	0
Stand 31 december	1.080.958	1.007.220	0	2.088.178

De dotatie bestaat uit het saldo van de rentebaten en -lasten (€ -78), de lager vastgestelde subsidies (€ 213.861) en het positieve exploitatieresultaat (793.438). Ultimo 2016 is het saldo van het Bestemmingsfonds OCW € 2.088.178. Het bestuur van het Fonds wil voorstellen om van dit saldo circa 1 miljoen euro aan te wenden voor initiatieven op het gebied van cultuurparticipatie. De ruimte voor het ondersteunen van projecten op dit gebied is door de bezuinigingen in de afgelopen beleidsperiode fors afgenomen. Daarnaast is op basis van het beleidskader 2017-2020 een bedrag van € 567.000 gereserveerd voor de voortzetting van Urban Arts.

Bestemmingsreserve Ondernemerschap

Het verloop van de bestemmingsreserve Ondernemerschap is als volgt:

	Stand per 1-1-2016 (€)	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31-12-2016 (€)
Stand 1 januari	0			0
Dotatie		67.000		67.000
Onttrekking			0	0
Stand 31 december	0	67.000	0	67.000

Op 7 oktober 2016 heeft het Fonds een subsidiebeschikking ontvangen van OCW ten behoeve van kennisdeling over ondernemerschap in de cultuureducatie en cultuurparticipatie sector (kenmerk 1070644). De uitvoering van deze activiteiten loopt tot en met 31 december 2017. Door het vormen van deze bestemmingsreserve houden we de middelen beschikbaar in de volgende beleidsperiode.

Bestemmingsreserve restant subsidie Monitor CMK

Het verloop van de bestemmingsreserve Monitor CMK is als volgt:

	Stand per 1-1-2016 (€)	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31-12-2016 (€)
Stand 1 januari	0			0
Dotatie		22.387		22.387
Onttrekking			0	0
Stand 31 december	0	22.387	0	22.387

Op 13 december 2016 heeft het Fonds een subsidiebeschikking ontvangen van OCW ten behoeve van de onderzoeksopzet monitor Cultuureducatie met Kwaliteit (kenmerk 1109215). De uitvoering van deze activiteiten loopt tot en met 28 februari 2017. Door het vormen van deze bestemmingsreserve houden we de middelen beschikbaar in de volgende beleidsperiode.

Vorzieningen

Er zijn geen voorzieningen.

Langlopende schulden

Subsidieverplichtingen

Het verloop van de subsidieverplichtingen is als volgt:

	verloop (€)
Stand 1 januari 2016	15.395.600
Bij: verleende subsidies 2016	17.971.701
Af: correctie beschikking 2015 onder voorwaarden	-20.000
Af: lager vastgestelde en ingetrokken subsidies	-368.309
Af: saldo betalingen op verleende subsidies en ontvangen vorderingen	-28.871.765
Stand 31 december 2016	4.107.227

Het saldo van € 4.107.227 betreft toegekende bedragen aan subsidieontvangers waarvan nog geen volledige bevoorschotting heeft plaatsgevonden. Het saldo wordt verdeeld over kortlopende (< 1 jaar) en langlopende schulden (> 1 jaar).

	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Schulden aan subsidieontvangers langlopend	724.840	662.798
Schulden aan subsidieontvangers kortlopend	3.382.387	14.732.802
	4.107.227	15.395.600

Kortlopende schulden

Subsidieverplichtingen

	Prognose uitputting		
	31-12-2016 (€)	2017 (€)	2018 e.v. (€)
Restant toekenningen uit 2013	103.704	103.704	0
Restant toekenningen uit 2014	188.176	188.176	0
Restant toekenningen uit 2015	906.477	749.860	156.617
Restant toekenningen uit 2016	2.908.870	2.340.647	568.223
	4.107.227	3.382.387	724.840

Overige kortlopende schulden

De post overige kortlopende schulden is als volgt te specificeren:

	31-12-2016 (€)	31-12-2015 (€)
Crediteuren	111.667	19.730
Nog te betalen vakantiegeld en eindejaarsuitkeringen	60.765	51.875
Reservering verlofuren	31.525	41.158
Af te dragen premies loon aan belastingdienst	45.517	42.993
Overige schulden	162.851	31.047
	412.325	186.803

De post overige schulden bestaat voornamelijk uit nog te ontvangen facturen (€ 160.627) die betrekking hebben op het afronden van activiteiten voor de beleidsperiode 2013-2016.

4.3 Niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen

Subsidie OCW periode 2017-2020

Voor de gehele periode 2017-2020 is met de beschikking van 20 december 2016 (kenmerk 1095976) een totaalbedrag van € 103.017.954 toegekend, onder de voorwaarde dat de wetgever voldoende gelden ter beschikking stelt. Dit bedrag is exclusief een tegemoetkoming voor loon- en prijsontwikkeling.

Subsidieverplichtingen

In het kader van de regeling Talentontwikkeling en Festivals zijn in 2016 verplichtingen aangegaan voor de jaren 2017 tot en met 2020. Het totaalbedrag van de verplichtingen is € 15.060.000. De uitvoering van de regeling Impuls Muziekonderwijs loopt van 2015 tot en met 2020. Conform de afspraak met OCW (brief van 6 juli 2016 met kenmerk 997136) worden de verleende subsidies die het budget voor 2015-2016 te boven gaan hier vermeld. Het totaalbedrag van deze verplichtingen is € 1.565.000. Omdat dit bedrag al wel in 2016 is betaald is het bedrag als vooruitbetaalde bedragen opgenomen in de balans.

Huurovereenkomst

De huurovereenkomst met de Gemeente Utrecht loopt tot 1 juli 2018. De huurprijs bedraagt € 91.218 per jaar inclusief servicekosten en wordt jaarlijks geïndexeerd. Tot 1 juli 2018 bedraagt de verplichting € 136.827.

Lease multifunctionals

Voor de drie multifunctionals is een huurcontract aangegaan met een verplichting van € 15.420 per jaar. Deze verplichting loopt tot 13 augustus 2019 en kent een stilzwijgende verlenging met telkens een jaar en een opzegtermijn van 12 maanden. De verplichting tot datum einde contract bedraagt € 40.478.

Overige reguliere beheer- en activiteitenkosten

Met diverse partijen zijn een- en meerjarige verplichtingen aangegaan die vallen onder de reguliere werkzaamheden. Het totale bedrag aan verplichtingen bedraagt hiervoor per ultimo 2016 € 328.687.

5 Toelichting op de staat van baten en lasten

5.1 Baten

Lager vastgestelde subsidies

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Lager vastgestelde subsidies	213.861	50.000	55.885
	213.861	50.000	55.885

Ingetrokken subsidies

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Ingetrokken subsidies	154.448	20.000	203.685
	154.448	20.000	203.685

Subsidie OCW

	2016 (€)	2015 (€)
Activiteitenlasten	11.938.697	5.750.219
Beheerlasten	2.176.099	1.863.223
Resultaat 2013 - 2016	793.438	0
	14.908.234	7.613.442
<i>Projectsubsidies</i>		
EU-Jeugdorkest	17.500	18.000
Festivals / Open Monumentendag	390.789	0
Urban Arts	28.000	225.000
Erfgoedmanifestaties	0	800.000
Ondernemerschap	67.000	0
Monitor CMK	22.387	0
Impuls Muziekonderwijs	6.442.556	682.444
	6.968.232	1.725.444
Totaal Subsidie OCW	21.876.465	9.338.886

Overige bijdragen uit publieke middelen

	2016 (€)	2015 (€)
Ministerie BuZa (Dutch Cultural Manifestations Abroad)	205.500	112.473

5.2 Lasten

Beheerlasten personeel

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Salarissen personeel	1.113.562	925.000	1.009.696
Vakantietoelage en eindejaarsuitkering	180.044	149.000	161.811
Verlofuren	-8.557	0	12.213
Pensioenlasten	164.595	143.000	150.988
Sociale lasten	207.786	158.000	183.283
Bijdrage in salariskosten/ontvangen ziekengeld	-77.540	0	-82.613
Uitzendkrachten	123.597	80.000	91.286
Reiskosten personeel woon-werk	61.601	34.000	42.435
Dienstreizen	5.944	12.000	11.998
Doorbelaste personeelskosten	-305.996	0	-298.603
Overige personeelskosten	190.336	145.700	97.612
	1.655.372	1.646.700	1.380.106

De post doorbelaste personeelskosten betreft de activiteitenlasten personeel voor het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.

Formatie

	2016		2015	
	Aantal	Fte's	Aantal	Fte's
Personeel in dienst per 1-1	26	20,6	25	20,3
Personeel in dienst per 31-12	30	<u>25,8[2]</u>	26	<u>21,9[1]</u>
Personeel in dienst gemiddeld / jaar	27,3	23,4	25	20,6

[1] Hiervan is 1,9 fte voor zwangerschapsvervangning en 0,4 fte voor detachering.

[2] Hiervan is 0,9 fte voor zwangerschapsvervangning .

WNT-verantwoording en bezoldiging bestuurders en Raad van Toezicht

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de stichting van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor het FCP is € 124.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Leidinggevende topfunctionaris

Voor de bezoldiging van de directeur van het Fonds wordt, net als voor de andere medewerkers, gebruik gemaakt van de BBRA-schalen. De functie van directeur-bestuurder is ingeschaald in schaal 16. Er zijn geen bijzondere aanvullende afspraken op het terrein van de arbeidsvoorwaarden van de directie.

Dhr. J.J.K. Knol

Functie	Directeur-bestuurder
Duur dienstverband in 2015	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja

Beloning	€ 107.534
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 372
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.223
<i>Totaal bezoldiging</i>	€ 122.129
Toepasselijk WNT-maximum	€ 124.000

Raad van Toezicht

Voor het lidmaatschap van de Raad van Toezicht geldt een vacatievergoeding per vergadering ter hoogte van € 240 euro. Voor de voorzitter geldt een tarief van € 360 euro per vergadering. Het toepasselijke WNT-maximum bedraagt voor de voorzitter € 18.600 euro en voor de overige leden € 12.400 euro.

Dhr. F.J. Paas

Functie	Voorzitter
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 1/4
Beloning	€ 720
Toepasselijk WNT-maximum	€ 4.650 (3/12 van 15%)

Dhr. K. Boutachekourt

Functie	Voorzitter
Duur dienstverband in 2016	1/9 – 31/12
Beloning	€ 1.080
Toepasselijk WNT-maximum	€ 6.200 (4/12 van 15%)

Mevr. H. Hafkamp

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 720
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Dhr J.L. Sebel

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 2.160
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Mevr. A.M.E. Stordiau-van Egmond

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 240
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Mevr. F. Spijker

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 1.440
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Dhr. J.A. de Boer

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 1.680
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Mevr. J.W.M. Buys

Functie	Lid
Duur dienstverband in 2016	1/1 – 31/12
Beloning	€ 1.680
Toepasselijk WNT-maximum	€ 12.400 (10%)

Beheerlasten materieel

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Huisvestingskosten	123.711	174.000	116.344
Telefoon	21.471	15.000	17.959
Accountantskosten	28.738	30.000	30.861
Administratiekosten	6.821	7.000	6.699
Communicatie	40.747	52.500	31.181
ICT kosten	72.437	72.500	82.709
Kosten adviescommissies	74.276	43.500	86.746
Kosten Raad van Toezicht	16.272	15.000	14.618
Kosten bezwaarprocedures	3.196	4.000	4.873
Representatie	8.041	7.000	3.339
Kantoorbenodigdheden	19.382	45.500	21.658
Abonnementen/vakliteratuur	3.110	5.000	5.822
Afschrijvingskosten	8.213	19.000	9.568
Advieskosten	70.590	0	23.609
Overige kantoorkosten	23.724	0	27.131
	520.727	490.000	483.117

Afschrijvingskosten

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Afschrijving Verbouwing	0	0	231
Afschrijving Inventaris en inrichting	4.869	9.000	3.724
Afschrijving Computerapparatuur	3.344	10.000	5.613
	8.213	19.000	9.568

Verleende subsidies

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Flankerende Regeling CMK / Professionalisering Cultuuronderwijs PO	3.141.729	3.100.000	617.321
Kinderen Maken Muziek	0	0	800.000
Cultuuronderwijs in het VMBO	0	300.000	1.494.898
Impuls Muziekonderwijs	10.117.633	0	682.444
Talentontwikkeling en Manifestaties	199.407	150.000	119.289
Versterking Actieve Cultuurparticipatie	3.009.665	2.800.000	2.778.548
Jij Maakt Het Mee!	205.210	300.000	215.937
Projectsubsidie EU-Jeugdorkest	18.500	18.000	18.500
Urban Arts	150.000	0	225.000
Erfgoedmanifestaties	0	0	720.000
Internationale subsidies	136.850	0	45.000
Incidentele subsidies	1.567.499	0	289.000
(BuZa) Dutch Cultural Manifestations Abroad	205.507	0	114.513
	18.751.998	6.668.000	8.120.450

Overige activiteitenlasten materieel

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Bijeenkomsten en publicaties	111.881	200.000	131.823
Internationale activiteiten	39.977	100.000	102.503
	151.858	300.000	234.326

Overige activiteitenlasten personeel

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Programma CMK	273.634	240.000	237.045
	273.634	240.000	237.045

Rentebaten/-lasten

	Realisatie 2016 (€)	Begroting 2016 (€)	Realisatie 2015 (€)
Saldo rentebaten /-lasten ABN en Min. Fin.	-78	20.000	3.505

6 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan met belangrijke financiële gevolgen.

Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina's.

Utrecht, 8 maart 2017

Dhr. J.J.K. Knol
directeur-bestuurder

De heer K. Boutachekourt
voorzitter Raad van Toezicht

9. BIJLAGEN

Bijlage 1 | Samenstelling Fonds

Adviseurs

Versterking Actieve Cultuurparticipatie

De heer S. Bugdaci
De heer S.A. van Dommelen
De heer M.M.N.M. van der Eerden
Mevrouw N. Elfring
Mevrouw B.M. Gresnigt
Mevrouw J.M.H. van den Hamsvoord
Mevrouw F.J.M. van Hellemond-Kreeuseler
De heer E. van der Horst
Mevrouw E. van der Jagt
Mevrouw D. Koelemij
De heer P.A. Martina
De heer F.L.M. van Mierlo
Mevrouw L.M.B. Musterd
Mevrouw I. Offringa
De heer F. Petter
De heer O. van der Pluijm
Mevrouw drs. A. Pothaar
De heer J.T. van Ruiten
De heer A. van Schie
Mevrouw R. Trijselaar
Mevrouw M.B.M. van Velzen
De heer L.F.T. Wartna
De heer F.P. Wielders

Cultuureducatie met Kwaliteit

Mevrouw C.J. Lok
Mevrouw J. de Regt
Mevrouw G. Sniijders
Mevrouw T. Verhoeff

Talent en Festivals

De heer J. Francisco
Mevrouw K. Laan
Mevrouw L.M.B. Musterd
Mevrouw M.H.M. Schiffers
Mevrouw G. Shabi
Mevrouw A. Swinnen
De heer J. Veuger

Cultuureducatie in het vmbo

Mevrouw A. Pothaar
De heer F.P. Wielders

Benoemingsadviescommissie

Mevrouw M. de Boer
Mevrouw M. Broekhans
De heer C. Groeneveld

Raad van Toezicht

De heer J.A. de Boer
De heer K. Boutachekourt (voorzitter)
Mevrouw J.W.M. Buys
Mevrouw H. Hafkamp
De heer F.J. Paas (afgetreden vz)
De heer J.L. Sebel
Mevrouw F. Spijker
Mevrouw A.M.E. Stordiau

Nevenfuncties Raad van Toezicht Fonds voor Cultuurparticipatie, 13 januari 2017

De heer K. Boutachekourt - voorzitter

- Directeur Publinc Management Consulting (hoofdfunctie)
- Lid Raad van Toezicht NOS (Nederlandse Omroep Stichting)
- Lid Raad van Toezicht de Melkweg
- Voorzitter Marmoucha, stichting ter promotie van Noord-Afrikaanse muziek, onderdeel van poppodium Paradiso
- Secretaris Stichting Algebra, Kenniskring voor Marokkaanse Nederlanders
- Lid Raad van Advies Faculteit Business Administration, Vrije Universiteit
- Lid Raad van Advies Faculteit Sociale Wetenschappen, Vrije Universiteit

De heer J.L. Sebel

- PwC; partner assurance praktijk (hoofdfunctie)
- Stichting Culturele Ambassade Lloyd Hotel, Amsterdam; lid bestuur
- Stichting Wilde Ganzen: lid Raad van Toezicht
- Vereniging Eigenaren Bungalows Kuierpadtjen, Wezuperbrug
- Voorzitter bestuur Stichting Schoolfonds Stad en Lande; bestuurslid

Mevrouw H. Hafkamp

- Burgemeester Bergen (Noord-Holland) (hoofdfunctie)

Voortvloeiend uit de functie van burgemeester:

- Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VHR-NHN)
- Lid Commissie Basisvoorzieningen en Fysieke Veiligheid (VHR-NHN)
- Lid/voorzitter stuurgroep Hulpverlening op/langs het water (VHR-NHN)
- Lid/vice-voorzitter Driehoeksoverleg Duinstreek/Alkmaar (Openbaar Ministerie, Politie en gemeenten)
- Voorzitter KNRM station Egmond aan Zee

Overig:

- Lid Raad van Toezicht Boekmanstichting (per 01-01-2015)
- Voorzitter Landelijke Geschillencommissie van Groen Links
- Voorzitter Vereniging van Noord-Hollandse burgemeesters
- Vice-voorzitter/secretaris Stichting Het Paard van Fryslân

Mevrouw F. Spijker

- Advocaat (hoofdfunctie)
- Gemeenteraadslid Leiden

Mevrouw A.M.E. Stordiau-van Egmond

- Ambassaderaad Veiligheid en Justitie bij de Nederlandse ambassade in Londen (hoofdfunctie)
- Voorzitter Nederlandse Strijkkwartetakademie
- Voorzitter Mugmetdegoudentand (toneelgezelschap)
- Lid bestuur De Ateliers (postacademische opleiding beeldend kunstenaars)

Mevrouw J.W.M. Buys

- Aanjager lerarenagenda ministerie OCW
- Voorzitter Erasmusfestival Brabant
- Voorzitter bestuur Bureau Babel (cultuureducatie Den Bosch)
- Voorzitter Raad van Toezicht Factorium (kunsteducatie Tilburg)
- Voorzitter Raad van Advies Peerreviews lerarenopleidingen (landelijk)
- Voorzitter Raad van Advies Nieuwste School Tilburg
- Lid bestuur Theater Festival Boulevard (Den Bosch)
- Lid bestuur November Music (eigentijdse muziek)
- Lid bestuur Erfgoed Brabant
- Lid Programmaraad JB500 (festiviteiten i.h.k.v. Jeroen Bosch)
- ambassadeur muziekonderwijs i.h.k.v. 'Meer muziek in de klas'

De heer J.A. de Boer

- Projectleider Kennis en Debat Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 (hoofdfunctie)
- Lid partijbestuur CDA

Rooster van aftreden Raad van Toezicht

Naam	vanaf	duur	evt. verlengen vóór
J.L. Sebel	1 maart 2014	voor vijf jaar	n.v.t., 2 ^e termijn
H. Hafkamp	1 januari 2014	voor vijf jaar	n.v.t., 2 ^e termijn
A.M.E. Stordiau	1 januari 2013	voor vijf jaar	1 januari 2018
F. Spijker	1 januari 2013	voor vijf jaar	1 januari 2018
J.W.M. Buys	1 mei 2014	voor vijf jaar	1 mei 2019
J.A. de Boer	1 mei 2014	voor vijf jaar	1 mei 2019
K. Boutachekourt	1 september 2016	voor vijf jaar	1 september 2021

Bezwaarschriftencommissie

De heer J.A. de Boer
Mevrouw N. van den Brink
De heer N. Meijer
Mevrouw M. Sauer
Mevrouw I.C. van der Vlies
Mevrouw R. Waale
Mevrouw E.M. Witsen Elias
Mevrouw T. Zalme

Samenstelling Fondsdirectie

Directeur-bestuurder: de heer J.J.K. Knol

Directeur-bestuurder is ingeschaald op schaal 16 BBRA.

Schema van aftreden bestuur

Naam	vanaf	duur	evt. verlengen vóór
J.J.K. Knol	1 maart 2014	voor vijf jaar	n.v.t. (tweede termijn)

Medewerkers

Mevrouw E. Althoff	Mevrouw J. Nijenhof-Kraal
Mevrouw A.L. Arninkhof	Mevrouw S.K. van Ooij
Mevrouw E.M. van Beek-Sturkenboom	Mevrouw S. Opdam
Mevrouw L.M. Booij	Mevrouw C.J.P. Paulides
De heer G.M. Campbell	Mevrouw N.P. Scheeve
Mevrouw E. ten Dam	Mevrouw M.L.M. Smolenaars
De heer W.H.P. Derksen	De heer E.R. Snelders
De heer O.B. Dorst	Mevrouw M. Tesser
Mevrouw L.A. Fleers	De heer N. Tijssen
Mevrouw J.C.M. Hazeu	Mevrouw K.P.H. op het Veld
De heer T.J.J. Hoefnagels	Mevrouw M.W. in 't Veld
Mevrouw M.H.M. Jacobs	Mevrouw L.H. Vijfschaft
De heer J.J.K. Knol	Mevrouw S. Weijsters
Mevrouw M. Meijer	Mevrouw E.E.M. Willems
Mevrouw G.E.M. Mesters	Mevrouw A.T. Zanders

Bijlage 2 | Samenwerking Rijkscultuurfondsen

Nederland telt zes landelijke publieke cultuurfondsen: het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Fonds Podiumkunsten, het Nederlands Filmfonds, Nederlands Letterenfonds, het Mondriaan Fonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Een groot deel van de Rijksgesubsidieerde kunst en cultuur is bij de cultuurfondsen belegd, naast de Basisinfrastructuur (BIS) die rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid valt van het ministerie van OCW. Vanuit hun inhoudelijke kennis zijn de fondsen niet alleen deskundig uitvoerder maar ook belangrijk initiatiefnemer en beleidsvoorbereider op hun terreinen.

Het belang hiervan voor het kunstenveld werd benadrukt door de Visitatiecommissie Cultuurfondsen 2014. De commissie was positief over de fondsen en concludeerde: "Het beleid dat de zes fondsen voeren is in lijn met de aan hen opgelegde kaders, zij beoordelen aanvragen en bezwaarschriften zorgvuldig, werken actief aan kwaliteitsbeleid via evaluaties, betrekken hun stakeholders in toenemende mate bij beleidsontwikkeling en uitvoering, hun bedrijfsvoering is op orde en de fondsmedewerkers zijn betrokken en gemotiveerd. ... Opvallend is het grote verschil in beleid, rolopvatting en werkwijze van de fondsen, hetgeen volgens de commissie past bij de karaktersverschillen van de verschillende deelsectoren."

Door de bezuinigingen die in 2013 ingingen verdween in de meeste sectoren de ondersteunende infrastructuur met functies als debat, reflectie en onderzoek. De fondsen hebben daarin verantwoordelijkheid genomen en deze functies waar mogelijk geïncorporeerd in hun praktijk. Tegelijkertijd vormt dit een risico voor het uitvoeren van de kerntaak; de fondsen zijn immers eveneens geconfronteerd met bezuinigingen, ook op apparaatskosten.

Omdat een aantal sectoren niet of nauwelijks BIS instellingen kennen, moeten bij de gevolgen van de bezuinigingen voor het gehele kunst- en cultuurveld ook de project- en meerjarige activiteiten van de fondsen worden betrokken. In aanloop naar het Tweede Kamerdebat over de cultuurbegroting in november 2015 leverden de fondsen daarom in opdracht van Kunsten '92, de Federatie Cultuur en FNV Kiem een inventarisatie die dit inzichtelijk maakte.

In het gezamenlijke overleg met het ministerie van OCW benadrukken de fondsen het belang van een integrale visie voor het toekomstige kunst- en cultuurbeleid. Gezien de grote (sectorspecifieke) kennis die de fondsen in huis hebben, ligt het voor de hand dat zij worden betrokken bij de verkenning en de sectoradviezen, behorend bij de adviesaanvraag van de minister aan de Raad voor Cultuur over het cultuurbeleid vanaf 2021.

Op aanbeveling van de Visitatiecommissie Cultuurfondsen werd in 2015 de onderlinge samenwerking tussen de fondsen geïntensiveerd. De fondsen trekken op uiteenlopende onderwerpen samen op, bijvoorbeeld op het vlak van kennisdeling onder meer op het gebied van juridische zaken, financiën en communicatie. Waar mogelijk nemen medewerkers elkaars werk over als achtereenvolgende, met name op het gebied van ICT. Bijzondere aandacht is besteed aan kennisuitwisseling over culturele diversiteit en de toepassing van de Code Culturele Diversiteit. Samenwerking op dit gebied heeft onder meer geleid tot de organisatie van een werkconferentie cultuurfondsen en culturele diversiteit door binoq atana, waarop best practices, ambities en actieplannen met experts werden besproken. De uitkomsten de conferentie zijn door de fondsen in de beleidsplannen 2017-2020 verwerkt.

Bovendien zijn er verschillende gezamenlijke activiteiten en regelingen. Filmfonds en Mondriaan Fonds werken samen in De Verbeelding: films op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Letterenfonds delen Literatuur op het Scherm: dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk voor op het beeldscherm. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds benaderen gezamenlijk het kunstvakonderwijs voor voorlichting over de mogelijkheden bij de fondsen en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie adviseert het Mondriaan Fonds bij de Prix de Rome. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Filmfonds werken samen in de Transmediaregeling. Het Fonds Podiumkunsten en het Fonds voor Cultuurparticipatie werken samen bij de talentontwikkeling van jonge urban kunstenaars. Het Letterfonds werkt samen met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie op het terrein van literaire games. Het Letterenfonds en het Fonds Podiumkunsten werken samen aan een gezamenlijke regeling voor toneelschrijvers.

De fondsen blijven verkennen waar verdere interdisciplinaire samenwerking mogelijk is, bijvoorbeeld op het gebied van cultuureducatie, zodat in aanvulling op de programma's van het Fonds voor Cultuurparticipatie, disciplinebreed de aandacht voor cultuureducatie wordt versterkt.

Verder voeren de zes fondsen op verzoek van de minister van OCW tussen 2014 en 2017 het programma The Art of Impact uit, met als doel de relatie tussen kunst en de rest van de samenleving verder te verstevigen. TAOI

heeft een belangrijke impuls gegeven aan de cross-disciplinaire samenwerking tussen de cultuurfondsen. Voor aanvragers die opereren op het snijvlak van verschillende kunstdisciplines en van kunst en de rest van de maatschappij hebben de fondsen een (tijdelijke) coördinator aangesteld die aanvragers over bijdragemogelijkheden bij de fondsen informeert, in nauw overleg met contactpersonen bij de respectievelijke fondsen. Gezamenlijk zijn de fondsen betrokken bij de ontwikkeling van de Akademie van Kunsten, opgericht mede op initiatief van minister Bussemaker van OCW.

Ook in internationale context werken de fondsen in toenemende mate samen. Als sprekend voorbeeld mag het Nederlands-Vlaamse gastlandprogramma rond de Frankfurter Buchmesse dienen; ter gelegenheid hiervan gaven de fondsen gezamenlijk vorm aan een veelzijdige en discipline-overstijgende presentatie van Nederlandse kunsten in Duitsland. Voor deze presentatie kon een beroep worden gedaan op middelen uit het DCMA-programma van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Bijlage 3 | The Art of Impact

Het tijdelijke onderzoeks- en stimuleringsprogramma *The Art of Impact*, dat in opdracht van minister Bussemaker (OCW) is ontwikkeld en uitgevoerd door de zes landelijke publieke cultuurfondsen, is zoals afgesproken in december 2016 na ruim twee jaar afgerond. De minister stelde hiervoor 7 miljoen euro beschikbaar.

Het programma is een praktijkonderzoek om de relatie tussen kunsten en andere maatschappelijk domeinen te verkennen, te versterken en meer zichtbaarheid te geven. De volgende domeinen zijn daarbij onderscheiden: leefbare wijk en stad; energie en klimaat; zorg, welzijn en *life sciences*; en circulaire economie. Tijdens het programma zijn daar actuele maatschappelijke thema's als privacy en het vluchtelingenvraagstuk aan toegevoegd.

Verkennen

Het programma heeft 122 initiatieven ondersteund. Dit portfolio is tot stand gekomen door twee keer een open oproep te organiseren waarbij onafhankelijke commissies, met deelnemers uit de kunst en de rest van de samenleving, 718 projectvoorstellen beoordeelden. De daartoe aangestelde intendant heeft veertig projecten geselecteerd, die passen binnen de doelstelling van het programma en die veelal al binnen de regelingen van één van de fondsen werden ondersteund.

Uit het bovenstaande blijkt dat de animo voor de regeling groot is. Een indicatie dat veel makers een sterke intrinsieke motivatie hebben om maatschappelijke impact te realiseren.

De verdeling over disciplines en maatschappelijke domeinen ziet er als volgt uit:

Discipline			Domein	
Architectuur, vormgeving, e-culture, mode	25		Circulaire economie	7
Beeldende kunst, fotografie, erfgoed	42		Energie & klimaat	9
Film	14		Leefbare wijk & stad	42
Letteren	5		Zorg, welzijn & sport	41
Podiumkunsten	27		Privacy	3
Multidisciplinair	9		Vluchtelingenproblematiek	14
Totaal	122		Multidisciplinair	6
			Totaal	122

Wat betreft de spreiding kan worden opgemerkt dat initiatieven in de Randstad zijn oververtegenwoordigd maar dat inspanningen van de commissies en intendant om ook projecten in andere delen van Nederland te vinden én te honoreren zijn geslaagd.

Geografische spreiding	
Randstad (regio Amsterdam, Rotterdam, Den Haag & Utrecht)	49
Buiten Randstad	20
Landelijk ⁴	51
Internationaal	2
Totaal	122

Wat opvalt, is dat het merendeel van de aanvragen is gedaan door partijen die al een historie hebben bij één van de fondsen: 79 procent van de deelnemers aan *The Art of Impact* deed alleen al sinds 2013 ook een aanvraag bij

⁴ Landelijk betekent dat de activiteiten op meerdere plaatsen in het land zijn uitgevoerd.

een van de fondsen. Dit betekent dat de initiatieven voornamelijk vanuit de kunst- en cultuurhoek komen en dat zij de fondsen weten te vinden. Gezien het feit dat *The Art of Impact* een gedeeld initiatief is van deze zes landelijke cultuurfondsen is dit niet zo verwonderlijk, zij kennen immers elk hun eigen achterban en weten deze communicatief goed te bedienen. Het stimuleren van initiatieven vanuit de maatschappelijke domeinen bleek een veel lastiger opdracht.

Meerdere presentaties en verspreiding van de open oproep via persberichten, op congressen en via verschillende maatschappelijke (branche) organisaties als VNO/NCW, MVO Nederland, BNG en VNG hebben daar niet aan bijgedragen. Ook de breed samengestelde beoordelingscommissies hebben niet geholpen. Uit gesprekken met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en bedrijven blijkt dat het aanvragen van kunstsubsidies iets is dat veelal buiten hun blikveld valt.

Versterken

Aan de deelnemers van het programma is vanaf het begin nadrukkelijk gecommuniceerd dat het leren van elkaar een belangrijk doel is. Daartoe is in samenwerking met KWINK groep een aantal vragen opgesteld, die elk project op zijn projectpagina op de website van *The Art of Impact* beantwoordt. Ook zijn 15 projecten als *case-study* bevraagd. Centrale thema's hierbij waren het maken van impact en samenwerken.

De resultaten van dit onderzoek zijn beschreven in een rapport (zie theartofimpact.nl). Een belangrijke conclusie is dat impact zich lastig objectief laat meten (zeker binnen de tijdsduur van dit programma: ruim twee jaar). Wel blijkt dat de kwaliteit van de samenwerking de meest betekenisvolle indicator is voor maatschappelijke impact.

Dit onderschrijft de behoefte om wat *The Art of Impact* "impactproductie" is gaan noemen, te versterken: het vakgebied dat gaat over het goed inrichten van de omstandigheden waarin kunstenaars en organisaties/bedrijven kunnen samenwerken. Om deze ambitie kracht bij te zetten, is de Impact Award gelanceerd. Deze prijs is door een onafhankelijke jury in 2015 toegekend aan Vera Bachrach en in 2016 aan Anton Dautzenberg.

Naast het online delen van kennis en het benoemen van het vakgebied van de Impact Producent, is een drietal bijeenkomsten georganiseerd voor alle deelnemers om elkaar te ontmoeten, te inspireren en ervaringen uit te wisselen.

Zichtbaarheid

In de doelstellingen van *The Art of Impact* stond het scheppen van publicitaire aandacht voor het programma zelf en voor de band tussen kunst en de rest van de samenleving in het algemeen. Het zichtbaar maken van het programma heeft geen prioriteit gekregen. Immers, het programma kende een tijdelijk karakter kent en het moet worden gezien als aanjager voor aandacht voor *The Impact of Art(ists)*. In de communicatie is er voor gekozen de projecten centraal te zetten om op die manier het idee/verhaal achter het programma te benadrukken.

Van de ondersteunde projecten heeft ongeveer de helft aandacht gehad in landelijke media. Opvallend is dat de projecten vooral als kunstprojecten en in mindere mate als maatschappelijke impact projecten werden behandeld.

De website theartofimpact.nl heeft een centrale rol gespeeld waar het gaat om zichtbaarheid voor de projecten. Elk project heeft zijn eigen projectpagina waar de ambities worden beschreven en een aantal onderzoeksvragen wordt beantwoord. *Traffic* naar de website wordt door inzet van Facebook (> 5.000) en Twitter gegenereerd. Ook is een serie korte online-documentaires geproduceerd die goed is bekeken, bijvoorbeeld *We Are Data 34k* en *ONSBank 32k*. In de laatste weken werd een *online-wrap up* gepubliceerd en een speelse print publicatie verspreid onder deelnemers en andere belanghebbenden.

Opbrengst

The Art of Impact heeft bijgedragen aan een divers portfolio van projecten die verspreid over het land zijn uitgevoerd. Het programma heeft de schijnwerpers gezet op een bestaande praktijk van het maken van impact met kunst(enaars). Het toont aan dat de interesse in deze praktijk groot is en het legt bloot dat het goed inrichten van de samenwerking tussen een kunstenaar en een (maatschappelijke) organisatie een vak apart is. Ook biedt het daarvoor handreikingen.

De fondsen hebben afgesproken één aanspreekpunt voor cross-sectorale vragen/initiatieven aan te stellen. Het gaat hierbij zowel om het grensvlak tussen verschillende kunst disciplines als tussen kunst en de rest van de samenleving.

Bijlage 4 | Lijst gehonoreerde projecten 2016

Professionalisering Cultuuronderwijs PO

Stichting Openbare Basisscholen Helmond	Samen leren - leven - versterken & verbinden.	€ 80.000,00
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Deventer	Cultuur in beweging	€ 78.860,00
Stichting Attendiz	Attendiz got talent	€ 93.320,00
Stichting Consent	Cultuuronderwijs DNA: Deskundigheid, Nascholing en verAnkeren	€ 197.400,00
De Onderwijsspecialisten	Kinderen ontwikkelen zich pas echt met cultuur!	€ 99.951,00
Stichting Samen Onderwijs Maken (SOM)	Onderwijs Maken we Samen, door Cultuur worden we verbonden	€ 180.000,00
Stichting Christelijk Speciaal Onderwijs Groningen	Cultuurprofs in het s(b)o	€ 200.000,00
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht	Creativiteit in je vingertoppen - van cultuureducatie naar cultuuronderwijs in de 21e eeuw	€ 120.000,00
Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân	Cultuur in de lijn	€ 80.000,00
Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	Cultuureducatie als motor voor versterken van 21e eeuwse vaardigheden	€ 200.000,00
Stg. Katholiek Basisonderwijs Alphen aan den Rijn	Van projectmatig werken naar een geïntegreerd aanbod cultuureducatie	€ 200.000,00
Stichting Nutsscholen Breda	Tijd voor Cultuur	€ 100.000,00
Stichting Primair Onderwijs Condor	Bewust Cultuuronderwijs in de praktijk	€ 75.508,00
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee	Cultuureducatie kleurt je leven	€ 169.932,00
Stichting Sirius	Portfolio voor Kunst en Cultuur	€ 88.747,00
Stichting Openbaar Onderwijs Kampen (OOK)	Visietraject Cultuuronderwijs OOK Kampen	€ 69.120,00
Stichting 'Ieder kind telt' Chr. Prim. Onderw. Hellendoorn	De kunst van expressie...	€ 120.000,00
Stichting Openbaar Onderwijs Zwolle en Regio	bOOZt n@@r 21!	€ 99.462,00
VGPO De Zevenster	Creativiteit gezocht	€ 91.509,00
VGPO Accretio	Licht op cultuuronderwijs	€ 117.158,00
Stichting Culturele Basisvorming	TaalRijk Losser	€ 115.200,00
De Mare. Stichting openbaar basisonderwijs Salland	Visietraject en professionalisering Cultuureducatie De Mare	€ 114.064,00
Stichting Penta Primair	Cultuuronderwijs met Richting en Ruimte	€ 50.000,00

Impuls muziekonderwijs

Gezien de grote hoeveelheid gehonoreerde projecten in deze regeling is ervoor gekozen deze niet hier op te nemen. Een volledige lijst is te vinden op www.cultuurparticipatie.nl/subsidies/impuls-muziekonderwijs/gehonoreerde-projecten/

Urban arts talent

Stichting De Grote Prijs van Nederland	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00
Stichting Gebouw 52	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00
Stichting Music Matters	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00
Stichting NOWHERE	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00
Stichting Roots en Routes	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00
Stichting Urban House Groningen	Talentontwikkeling Urban Arts	€ 25.000,00

Talent en Festivals

Stichting Rotterdams Wijktheater	Activiteiten 2017-2020	€ 400.000,00
New European Cultural Collaborations	Activiteiten 2017-2020	€ 340.000,00
Stichting Holland Dance Festival	Activiteiten 2017-2020	€ 540.000,00
Stichting Epitome Entertainment	Activiteiten 2017-2020	€ 500.000,00
Stichting The Notorious IBE	Activiteiten 2017-2020	€ 220.000,00
Stichting WMC Kerkrade	Activiteiten 2017-2020	€ 800.000,00
Stichting Nationale Archeologiedagen	Activiteiten 2017-2020	€ 240.000,00
Stichting Nederlands Openluchtmuseum	Activiteiten 2017-2020	€ 400.000,00
Stichting Windy Miller	Activiteiten 2017-2020	€ 180.000,00
De Hollandsche Molen	Activiteiten 2017-2020	€ 200.000,00
Stichting Open Monumentendag	Activiteiten 2017-2020	€ 300.000,00
Stichting Romeinenfestival	Activiteiten 2017-2020	€ 160.000,00
Nederlandse Kastelenstichting	Activiteiten 2017-2020	€ 102.500,00
Stichting Vocaal Talent Nederland	Activiteiten 2017-2020	€ 400.000,00
Stichting PopSport	Activiteiten 2017-2020	€ 560.000,00
Stichting NJO	Activiteiten 2017-2020	€ 1.500.000,00
Stichting Spin Off	Activiteiten 2017-2020	€ 250.000,00
Stichting Ricciotti Ensemble	Activiteiten 2017-2020	€ 680.000,00
Stichting NOWHERE	Activiteiten 2017-2020	€ 500.000,00
Stichting Solid Ground	Activiteiten 2017-2020	€ 400.000,00
Stichting de Gasten	Activiteiten 2017-2020	€ 400.000,00
Stichting Kunstbende	Activiteiten 2017-2020	€ 2.000.000,00
Stichting DOX	Activiteiten 2017-2020	€ 1.217.500,00
Stichting Popwaarts	Activiteiten 2017-2020	€ 340.000,00
Stichting Nederlandse Violconcoursen	Activiteiten 2017-2020	€ 200.000,00
Stichting Prinses Christina Concours	Activiteiten 2017-2020	€ 770.000,00
Stichting Jeugdorkest Nederland JON	Activiteiten 2017-2020	€ 600.000,00
Stichting Garage TDI	Activiteiten 2017-2020	€ 260.000,00
Stichting Don't Hit Mama	Activiteiten 2017-2020	€ 600.000,00

Kunstparticipatie

Stifting Slachtemarathon	Vernieuwen en versterken cultuurparticipatie op het platteland als onderdeel van de Slachtemarathon	€ 80.000,00
Stichting Atelier van Licht	Pop up Atelier van Licht	€ 80.000,00
Stichting Special Arts Nederland	Special Theater Road Show 2016	€ 30.000,00
Stichting WOLF	De Tegenstanders	€ 21.000,00
Stichting Ideeefix	The One Vision Party 2016	€ 25.675,00
Stichting New Dutch Connections	Cross Culture Connections - culturele participatie van vluchtelingen	€ 80.000,00
Stichting Medialab Utrecht (SETUP)	Kunnen wij dit maken?!	€ 45.000,00
Stichting Metropole Orkest	Ha Fa Bra Mo Adventure	€ 34.000,00
Stichting Deinum	Op weg naar een doorlopende leerlijn popmuziek in Groningen	€ 80.000,00
Stichting Kindermuseum Curacao	Kunstproject CUCHICU	€ 80.000,00
Artiance centrum voor de kunsten	Kinderen Aan Zee	€ 78.400,00
The Pancake Gallery Foundation	Art Rules Curaçao 2016	€ 24.999,00
Stichting Keunstwurk	Let's Dance	€ 10.000,00
Stichting Loods13	Thuis in Hoogeveen	€ 24.000,00
Stichting Perpetuum - Flamenco Biennale Nederland	VI Flamenco Biennale Nederland/Rand & Educatie programma: Flamenco Swing	€ 24.999,00
Stichting Tenso Nederland	Visions & Memories Tenso European Choir Festival	€ 13.000,00
Stichting Haags Theaterhuis	Kwaliteitsverhoging amateur poppenspel in Nederland	€ 19.500,00
Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie	Stadsopera Onderweg	€ 24.999,00
Stichting SPOKEN	SPOKEN	€ 22.500,00
Theater De Vaillant aan de Hobbemastraat	MotherHood	€ 12.000,00
Stichting Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland	Festival 25 jaar Jeugdtheaterhuis ZH met Meer Grimmige Sprookjes Burgerschap en een miniboek	€ 24.999,00
Mich Foundation	Waarheen Waarvoor	€ 22.000,00
Stichting Meyer-Chaffaud	SOUL#1 Audience	€ 15.000,00
Stichting Luxor Theater Rotterdam	Projectplan Luxor Theater 2017: bruisend verbindend en levendig	€ 24.500,00
Stichting De Lindenberg - Huis voor de Kunsten	De jonge mantelzorger in beeld	€ 24.500,00
Stichting Laway Arts	Cultuurpodium Parels van het Noorden	€ 15.000,00
Stichting filmcollectief Groningen	Rockumentary Grunn	€ 15.000,00
Stichting Culture Connection	Arabic Crossroads	€ 19.000,00
Stichting Nieuwe Twentse Kunst	Minikronieken - het verfilmen en delen van levenskrachtverhalen	€ 15.000,00
Stichting Ansicht	Aan Weerszijden	€ 24.999,00
FlevoMeer Bibliotheek	Lelydance	€ 24.999,00
Centrum Beeldende Kunst Zuidoost	De Nachtegaal	€ 22.170,00
Stichting Moving Arts Projects	WAAG	€ 24.000,00
Stichting Cultureel Centrum Corrosia	Club Corrosia	€ 24.945,00

Stichting Theatermanifestatie IJmond	Mag ik er bij?	€ 10.000,00
Stichting Huis der Kunsten Podium Bloos	39Graden and beyond	€ 7.000,00
Stichting CityProms	ANDERS!	€ 24.999,00
Stichting Le Culte (Solace I Guess)	Updiggin	€ 24.999,00
Stichting Vrienden van de Grote Kerk Schermerhorn	Noord-Holland Biënnale 2016	€ 20.000,00
Stichting STRP	STRP SHARE Sensorama	€ 24.000,00
Stichting Urban House Groningen	Create your own stage	€ 24.999,00
Het Zunderts Toneel	Harmonie	€ 20.000,00
Stichting Het Cultuur-Historisch Document	HERINGEDEELD.GR	€ 22.840,00
Stichting Cultuurhuis Wherelant	Lang & Gelukkig - een theatertotaalproductie	€ 24.999,00
Stichting 2+ Producties	Jong Beginnen	€ 24.950,00
Vereniging Directeurenoverleg Brabantse Instellingen voor KV	ZuidWaterlinie Festival	€ 24.999,00
New European Cultural Collaborations	Shimmy Shake Festival 2016	€ 24.950,00
Stichting Here to Support	We Are Here Media Academy	€ 13.380,00
Stichting Moderne Dans en Beweging	Corbeaux	€ 8.320,00
Stichting Rotterdam Circusstad	De Circusstad Challenge	€ 22.500,00
Stichting de Gasten	DEGASTEN doen het ZELF	€ 24.232,00
Stichting Via Vinex	Kunstenaar in Huis	€ 24.998,00
Coöperatieve vereniging Kunstkade U.A.	Adje Lambertsz	€ 24.999,00
Stichting Public Art Squad	Comedy + Youngsters	€ 23.000,00

Immaterieel Erfgoed

Stichting Windy Miller	Ambacht in Beeld Festival 2016	€ 40.000,00
Fundashon Patrimonio Marítimo Boneiru	Project Stormvogel	€ 56.022,00
Stichting Limburgs Museum	Rijk aan Draken	€ 78.000,00
Stichting Sharing Arts Society	La Caravane de Saint Martin 2016-2017	€ 80.000,00
Stichting reART collective	Vrijheidskaravaan 2016	€ 10.000,00
Vereniging Behoud Woonwagencultuur in Nederland	Cultuurfeest Sinti en woonwagenbewoners	€ 5.000,00
Heemkundekring Sint Achten op Boeckel	Familie machine presenteert Skon Toffel Vollek	€ 10.000,00
Stichting It Erfskip	It Erfskip	€ 24.999,00
Stichting Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	VLECHTWERKEN: Nieuwe verbindingen voor het Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	€ 24.200,00
Stichting Young Designers & Industry	In Eigen Handen	€ 22.600,00
Stichting Museum Veenendaal	Vrijwilligers opleiden tot sigarenmaker	€ 5.000,00
Stichting Bie Daip	Internationaal Shantyfestival Bie Daip 2016	€ 15.000,00

Landelijke Ver. tot Behoud v/h Historisch Bedrijfsvaartuig	Traditionele Ambachten Varend Erfgoed (TAVE)	€ 17.000,00
PeerGroupP	Grutte Pier fan Kimswert	€ 24.999,00
Stichting From Craft to Art	Making and Metal	€ 14.250,00
Polstokvereniging Stichtse Vecht	De grote sprong	€ 24.999,00
Stichting Platform Nederlandse Folklore	Dutch Dance Championship 2017	€ 24.999,00
Stichting Museum de Kantfabriek	Blijvend Borduren	€ 18.000,00

Ouderenparticipatie

Stichting Keunstwurk	De Bus - Tijd voor Talent	€ 80.000,00
Stichting Euro+ Songfestival	TALENT VOOR GASTVRIJHEID intergenerationale ontmoetingen met vluchtelingen	€ 70.000,00
Stichting Droomtheater	Shadow dance music video cooking slam poetry & prose	€ 12.000,00
Stichting Tong Tong	Ajo! Vertel! Verhalen om te Herhalen	€ 15.000,00
Cultuur Kwartier Sneek	On the Road to Rock	€ 24.910,00
Stichting Colline Producties	Huize Adeldom	€ 10.000,00
Stichting Allerzielen Alom	Testament Ongekend!	€ 24.999,00
Stichting Gebouw 52	Project Old Skool II	€ 24.825,00
Stichting Kunst in de Zorg	EITJE	€ 24.000,00
Stichting Nooitgedacht	NIEUW/OUDE 2.0	€ 24.217,00
Stichting Nieuwe Twentse Kunst	HouVast Op Pad	€ 22.250,00
Stichting Grote of Sint Michaëlskerk	Daily Life: You and I @together met oals ondertitel voor dit project Jij Ik Wij(k)	€ 13.325,00
Stichting Andersom	Hartlab	€ 15.000,00
Stichting De Wintertuin	Het Verhalenhuis Curaçao	€ 22.500,00
Stichting Fabriek Magnifique	Veghels Blauw tijdens Fabriek Magnifique	€ 18.000,00
Stichting WMC Kerkrade	WMC Herleefd	€ 12.500,00
Stichting Sample Paradijs	Familieboek	€ 24.000,00
Stichting Bibliotheek Kennemerwaard	Dag en Dauw Alkmaar Zuid	€ 5.000,00
Stichting Het Wilde Westen	Later als ik groot ben...	€ 24.500,00
Stichting Care&Culture	HuidHonger	€ 20.000,00
Stichting Instituut voor Kunst en Cultuur	Gekleurd Grijs On Air	€ 24.990,00
Stichting Samen in Beeld	De Arend	€ 7.500,00
Stichting ZaaigoedFonds	Zintuigentuin TheeCeremonie	€ 8.500,00
Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA)	The Story of Amsterdam	€ 24.999,00
Stichting LevensWijs	LevensWijs	€ 16.000,00
Stichting Dansvoorziening Noord	Dignis danst	€ 24.500,00
Stichting Dans in School	Gouden Dans Amsterdam	€ 21.520,00

Jij maakt het mee

Nederlands Studenten Jazz Orkest (NSJO)	NSJO connects Rotterdam	€ 3.000,00
---	-------------------------	------------

Stichting Productiehuis "Firma van Gelder"	WIND! een muziektheatervoorstelling en educatief project	€ 5.000,00
Stichting MOHA	The Roof	€ 5.000,00
Stichting Jeugdwerk Maaspoort	Flow Fever	€ 1.250,00
Stichting Sahne	Leeskoning	€ 5.000,00
Stichting Catharijn	Instore Streek Festival	€ 5.000,00
Stichting Cultuur binnen de Dijken	Theater- en theatertechniekweek voor senioren (60+)	€ 5.000,00
Stichting Skyway	Heroes of the Sky	€ 5.000,00
Stichting De Ontdekkfabriek	Jouw 3D idee	€ 5.000,00
Stichting Pitboel Theaterproducties	Visions of Moresnet	€ 5.000,00
Stichting Metafoor	Vergeten helden	€ 5.000,00
Stichting Afrovibes	Sites of Memory	€ 5.000,00
Stichting CoMAMaastricht	Festival Finnissy for All	€ 5.000,00
Stichting Muziekproducties TXL	Music on the spot	€ 5.000,00
Stichting Danserscollectief Hoorn	Een historische Tracking	€ 3.000,00
Stichting Here & Now. Interdisciplinary instant composition.	Huis van lied en geluid - pilot	€ 5.000,00
Stichting Nieuw Geluid	Expeditie Panambi	€ 5.000,00
Stichting Scholen in de Kunst	Broedplaats 65+ (werktitel)	€ 5.000,00
Stichting Kindersymfonie	Gala van de Stichtse Vecht	€ 3.500,00
Kamerkoor Con Passione	Oid Oid Los Vivientes!	€ 1.500,00
Vrienden van het Nederlands Studenten Kamerkoor	Nederlands Studenten Kamerkoor zingt het operakoor in 'Fortress Europe'	€ 5.000,00
Stichting Faliekant	Blauw Tilburg	€ 5.000,00
Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen (F.O.M.)	Skries Project	€ 3.500,00
Stichting Verzamelkunst	Huis van verzamelingen	€ 5.000,00
Stichting DOX	A Kiss	€ 5.000,00
Stichting Rekult	Unzine	€ 5.000,00
Stadhuiskoor Utrecht	Oratorium van een vlucht	€ 2.500,00
Stichting Pop in Uitvoering	Mijn Wijk	€ 5.000,00
Stichting Studio 52nd	Playmaking Plus	€ 5.000,00
Stichting Pacific Enterprises Unlimited	Flamenco Express	€ 5.000,00
Kunsthall Rotterdam	All you can Art	€ 5.000,00
Stichting Wereldkeuken	Alles Goed?	€ 5.000,00
Oberon+	Opstart Theatergroep Oberon+	€ 4.000,00
Stichting InMotion Dance Traces	I am the River	€ 5.000,00
Stichting Cities Foundation	Wasted Workshops	€ 5.000,00
Harmonie Amicitia	Symphonica All Stars	€ 3.500,00
Stichting Cultura	Rockin' Old School	€ 5.000,00
Fries Project Orkest	Ice	€ 5.000,00
Vereniging Tilburgse Opera	Opera in Overdrive	€ 5.000,00
KuuB Ruimte voor Kunst	A Polaroid View	€ 5.000,00
Stichting Avonturijn Producties	Nazomer Nachtlucht 2016	€ 5.000,00

Jonge Kunst – Nederland-Duitsland

Stichting De Lindenberg - Huis voor de Kunsten	Tore zur Welt (Poorten naar de wereld)	€ 9.850,00
Stichting Likeminds	TRAIN -station stories and travels	€ 12.500,00
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	Hikikomori	€ 10.000,00
Stichting Garage TDI	Helden uit de literatuur	€ 12.500,00
Stichting Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond	LiteraTour	€ 12.500,00
Stichting Koning te Rijk	WEG	€ 7.500,00
Stichting DZIGA	Poetry across the borders	€ 5.000,00

Incidentele subsidies

Stichting Tamino	Ondersteuning van uitvoerders van muziekprojecten in het speciaal onderwijs	€ 7.260,00
Stichting Nederland Monumentenland	Open Monumentendag	€ 250.000,00
Vereniging CultuurProfielScholen	VCPS-PO: van jong naar toonaangevend!	€ 124.999,00
Stichting Balls (ISH)	Jakarta	€ 12.000,00
Stichting EU2016PlanC (Europe by People)	Europe by People: The Wall	€ 50.000,00
Stichting Instrumentendepot Leerorkest	Bedrijfsplan Instrumentendepot	€ 50.000,00
Stichting Leerorkest	Leerorkest Curacao	€ 15.000,00
Stichting Week van de Amateurkunst Nederland (WAK)	De maand van de Creatieve Kracht	€ 70.000,00
Stichting Gebouw 52	World Bboy Classic	€ 12.500,00
Stichting Rotterdams Wijktheater	Uitbreiding internationale uitwisseling	€ 40.000,00

Regeling bijzondere projecten

Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	Hockey & Music er zit muziek in die club	€ 7.500,00
European Union Youth Orchestra EUYO	European Union Youth Orchestra EUYO-jaarlijkse contributie	€ 18.500,00
Stichting Mooi Werk	Pilot Wijkcultuur- en sportvereniging Nieuwland	€ 6.000,00
Fotografie Museum Amsterdam (FOAM)	Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cultural Cities.	€ 20.000,00
Stichting Netwerk Jeugdtheaterscholen	Drift	€ 65.000,00
Stichting CityProms	Age Friendly CityProms Embrace	€ 20.000,00
Stichting Rotterdams Wijktheater	Um dois três	€ 45.500,00
Stichting Regionaal Instituut Cultuur en Kunsteducatie RICK	Hart voor je Wijk Budschop	€ 7.500,00
Fotografie Museum Amsterdam (FOAM)	Age Friendly Verduurzaming Twee keer Kijken	€ 20.000,00
Stichting Ricciotti Ensemble	Ricciotti Ensemble tournee Brazilië	€ 40.000,00
Stichting Cinekid Amsterdam	Cinekid MediaLab 2015-2016	€ 100.000,00
Stichting STRP	Age Friendly Eindhoven	€ 20.000,00

Stichting Escola Portátil de Música Holanda	Choro Holanda Project 2016	€ 25.000,00
Stichting FASHIONCLASH	Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cultural Cities.	€ 20.000,00
Stichting STRP	Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cultural Cities.	€ 20.000,00
Stichting FASHIONCLASH	Age Friendly let's (ad)dress the people	€ 20.000,00
Stichting Stimulering Muziekonderwijs	Projectsubsidie 2016 en 2017	€ 1.000.000,00
Stichting Crafts Council Nederland	Reading the Future	€ 30.000,00
Stichting Koorenhuis Centrum voor Kunst en Cultuur	Age Friendly Levenskunst	€ 20.000,00
Stichting Koorenhuis Centrum voor Kunst en Cultuur	Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cultural Cities.	€ 20.000,00
Stichting CityProms	Lang Leve Kunst. Op weg naar Age Friendly Cultural Cities.	€ 20.000,00

Bijlage 5 | Lijst van bijeenkomsten

Januari

25/01 – Verdiepingssessie Erfgoedmanifestaties (Ede)

In het kader van het professionaliseringstraject voor erfgoedinstellingen organiseerde het Fonds samen met Blauwe Noordzee deze tweede bijeenkomst in een reeks van drie. In deze editie stond inkomstenwerving centraal.

Februari

-

Maart

08/03 – Informatiebijeenkomst Cultuureducatie met Kwaliteit (Utrecht)

Bijeenkomst voor ambtenaren van provincies en gemeentes.

10/03 – Urban bijeenkomst (Utrecht)

Tweede inspiratiebijeenkomst in Kytopia voor alle gehonoreerde talenten en hun begeleiders.

April

06/04 – Kennisdag Kinderen Maken Muziek (Utrecht)

In samenwerking met het Oranje Fonds georganiseerde bijeenkomst voor alle projectleiders binnen Kinderen Maken Muziek.

21/04 – Verdiepingssessie Erfgoedmanifestatie (Utrecht)

Deze derde bijeenkomst stond in het teken van het werken met vrijwilligers en werd wederom georganiseerd in samenwerking met Blauwe Noordzee. Elke erfgoedmanifestatie werd hier gevraagd een introduc e mee te nemen die als vrijwilliger actief is binnen hun organisatie.

Mei

12/05 - Landelijke netwerkbijeenkomst Maand van de geschiedenis (Utrecht)

Tijdens deze bijeenkomst kwamen tweehonderd erfgoedprofessionals samen om elkaar te ontmoeten, kennis uit te wisselen en inspiratie op te doen voor activiteiten voor de Maand van de Geschiedenis in oktober 2016. Het Fonds gaf een presentatie over de regeling Immaterieel Erfgoed en gaf deelnemers individueel advies over een (potentiële) aanvraag.

12/05 – Netwerkbijeenkomst vmbo (Utrecht)

Bijeenkomst voor alle betrokkenen bij de gehonoreerde projecten binnen de regeling Cultuureducatie in het vmbo. Zowel gericht op culturele instellingen als scholen.

23/05 – Congres Podiumkunsten (Nijmegen)

Het Fonds verzorgde een sessie over MeeMaakPodia op het Congres Podiumkunsten van de VSCD in De Vereniging te Nijmegen.

Juni

01/06 – Conferentie Cultuureducatie met Kwaliteit: Het begin van grootse dromen (Utrecht)

Jaarlijkse voorjaarsconferentie van het Fonds. Stond in het teken van de nieuwe plannen voor CMK en was gericht op de penvoerders.

16/06 – Intervisiebijeenkomst Age Friendly Cities (Ede)

Bijeenkomst om zowel de gehonoreerde projecten als de gemeenten met elkaar in gesprek te laten gaan en informatie te delen over hun activiteiten.

23/06 – Congresdag Festival Bombarie (Utrecht)

Op deze door het LKCA georganiseerde dag van Festival Bombarie gaf het Fonds meerdere workshops over Jij maakt het mee (samen met het VSB-Fonds) en de Impuls muziekonderwijs. Ook had het Fonds een eigen informatiestand met videobooth om verhalen op te halen.

23-26/06 – Festival Bombarie

Grootschalig festival over amateurkunst. Het Fonds was alle dagen aanwezig met een eigen tent met informatie en een videobooth voor het ophalen van verhalen. Verder heeft het Fonds een rap laten ontwikkelen vanuit tekstuele input van bezoekers over hun waardering voor cultuur.

Juli

-

Augustus

-

September

05/09 – De Staat van het Circus (Breda)

Het Fonds leverde op deze bijeenkomst in Breda input voor de op te stellen Circusagenda.

10-11/09 – Mini Maker Faire (Eindhoven)

Tweedaagse Maker Faire waar het Fonds met een informatiestand stond over Jij maakt het mee en er een speciaal videoverslag werd gemaakt door de karakters Willem&Nadja. Naast de stand gaf het Fonds ook een presentatie over Jij maakt het mee aan alle aanwezige makers.

14/09 – Startbijeenkomst Professionalisering Cultuuronderwijs (Utrecht)

Startbijeenkomst voor de schoolbesturen waarvan een project is gehonoreerd binnen de regeling professionalisering cultuuronderwijs PO.

28/09 - Voorlichtingsbijeenkomst van CultuurSchakel (Den Haag)

Het Fonds gaf hier een presentatie over de Impuls muziekonderwijs.

Oktober

05/10 - Muziek in de Mienskip (Drachten)

Het Fonds gaf een presentatie over de Impuls muziekonderwijs in het plenaire programma. Dit evenement diende als opstart van een provinciale samenwerking voor muziek.

06/10 – Uitwisselingsdag Kinderen Maken Muziek (Utrecht)

In samenwerking met het Oranje Fonds georganiseerde bijeenkomst voor alle projectleiders binnen Kinderen Maken Muziek.

16/10 – KIDD Congress (Almere)

Congres van Bonte Hond. Het Fonds nam deel aan een interview in het plenaire programma over CMK 2017-2020 en de rol van Bonte Hond.

24/10 – Presentatie Circusagenda tijdens Circolo (Liempde)

Op dit evenement in Liempde nam het Fonds deel aan een panelgesprek over de Circusagenda.

29/10 – Gelderse Landdag (Zutphen)

Een symposium voor 200-250 deelnemers met workshops, lezingen en debatten voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van Gelderland in al zijn facetten. Hier gaf het Fonds een presentatie vanuit Jij maakt het mee en Immaterieel Erfgoed. Het werd georganiseerd door de Radboud Universiteit Nijmegen en Erfgoed Gelderland.

November

02/11 – Dag voor Cultuuronderwijs (Haarlem)

Het Fonds was hier om de publicatie van Hart in ontvangst te nemen.

07/11 - Netwerkbijeenkomst cultuurcoach (Enschede)

Hier gaf het Fonds een presentatie over Jij maakt het mee 2017-2020 en konden deelnemers speeddaten met een adviseur.

23/11 – Slotmanifestatie Age Friendly Cities (Utrecht)

Afsluitend evenement voor de steden die in 2016 deelnamen aan het programma Lang Leve Kunst: Op weg naar Age Friendly Cities. Hier werd ook de BNG Lang Leve Kunst prijs uitgereikt en het Cultuur + Ondernemen handboek gepresenteerd.

December**07/12 – Cultuur in Beeld (Rotterdam)**

Grootschalig landelijk evenement, georganiseerd door het ministerie van OCW. Het Fonds had hier een eigen stand met informatie over de regelingen en een videobooth voor het ophalen van verhalen.

08/12 – Conferentie Cultuureducatie met Kwaliteit: Met open blik ('s Hertogenbosch)

Jaarlijkse najaarsconferentie van het Fonds. In samenwerking met Kunstbalie georganiseerd in de Brabanthallen. Deze conferentie was bewust grootschaliger ingezet dan normaal en diende als afsluiting van vier jaar CMK.